

B.LEGISLAȚIE PNȚ

Guvernare PNȚ 1928 - 1931

Sumarul

Autorii în ordinea introducerii în calculator :

Guvernul Maniu.Legislatura I ordinară .Sesiunea I. 1928 / 1929

1.)V.Toncescu (raportor la mesaj) , Discurs final la dezbateri mesaj , 28 ian.'29

(DAD, MO.20, șe. 28ian.'29, p. 582- 590)

. **Duca a respins Răspunsul la mesaj**, pentru că "n-ar fi o operă legislativă constructivă" , ci "o operă care dărimă", pentru motivul foarte simplu , că se anunță acolo "modificarea legilor votate de guvernul liberal."

Toncescu / '28

▫**Legile organice propuse de guvernul PNȚ:**

Organizarea **judecătorească** ;organizare **administrativă**; organizarea **jandarmeriei** ;
Le vor schimba.Dar de ce este aceasta o operă "negativă " ?

#**Legislația PNL?=plină de greșeli**

Legislația nu este "intangibilă", numai pentru că au făcut-o liberalii !

"Din contră, **această legislație este plină de greșeli**" (aprobări în majoritatea PNȚ) ,și în ea se dovedește cât de "puțin serioasă " este **pretenția PNL** de a se considera singurul **partid competent** în țara românească.

▫**Legea de organizarea judecătorească**

...În 1925, PNL a modificat **Legea de organizare judecătorească**, introducând și **reglementări esențiale**,în contradicție cu toate principiile judecăților și cu tradiția românească :

"pluralitatea" de judecători...În 1928,tot liberalii au revenit la forma veche.

Și atunci,de ce **guvernul PNȚ** nu are voie să dea o lege care să scoată magistratura de sub orice influență politică,penru a asigura, cu adevărat, justiția românească ?

▫**Legea administrativă,**

PNL a modificat-o de 3 ori, și avea pregătită o **a 4-a** ,(cu peste 100 de modificări) , la căderea de la guvern."**Legea liberală** este "**centralistă** " ,este "**anticonstituțională** " (Constituția prevede o largă descentralizare),**violează principiul conducerii orașelor**(reprezentanți aleși) , "încît **dr. Costinescu** cu "amicii " s-a prezentat alegătorilor după cîțiva ani de conducere a Capitalei , și deși la scrutin,l-au votat doar 5000 , iar 17.000 cetățeni, nu ,a rămas mai departe

primar !)**Poate PNT să lase o asemenea lege, care produce anomalii ? "**

...*Notă:Lupu despre legea administrativă.

"O lege de importanță capitală, mai importantă decât Constituția, care privea **ăsezămintul administrativ al țării**, făcut de capul d-voastre, teoreticieni, pe care îi aveți, o lege care **schimba întreaga bază de organizație a țării**, care conținea aproape **1.000 de articole**, dvs **ăți admis urgența și ăți votat-o în 5 zile ! "De aceea s-a retras el temporar , iar ceilalți definitiv, din Parlament.** (dr.N.Lupu (PT,deputat de Fălciu), discurs la mesaj, 11 decembrie 1929 (DAD,MO.11, șed.din 11 dec.'29, p. 218-227)

...**Notă:dr.Iacob Pistiner, (PSD,deputat Cernăuți),

[L.D.: gata cu cartelul, cu colaborarea PNT-PSD.S-a încheiat "luna de miere"; PSD se pregătește pentru preluarea puterii , pentru revoluție , pentru socialism.]

Legea administrativă,în vigoare din 6 august'29,"Recunosc ,în legea administrativă sunt unele părți bune ,chiar foarte bune, dacă ar fi aplicate, dar , d-lor, după modul cum a început aplicarea, am pierdut puțină speranță pe care o aveam în legea administrativă."

Trebuia să înceteze acele comisii interimare, Guvernul nu are curajul să-i concedieze. discurs la mesaj,(DAD, MO 4, șed. din 27 nov.'29, p 43- 51)

▫Legea jandarmeriei,

Absolut necesară .PNL a distras un întreg corp de armată, trecând soldați nepregătiți, sa facă poliție administrativă sau judiciară .30.000 de oameni ,ca să apere guvernele,împotriva națiunii ,transformați în "agenți electorali" , amestecați în luptele politice.

PNT este dator sa dea jandarmeriei o organizare care sa-l mărească prestigiul,să-și poată îndeplini misiunea socială.

Liberalii nu numai că știau de aceste ingerințe, dar le-au folosit cu fățarnicie , astfel, au anarhizat țara, de sus pînă jos. (aplauze PNT)

(citește o serie de "rapoarte" , care dovedesc că **jandarmii** erau folosiți pentru **campania electorala liberală**, cu știrea Ministrului de interne, Duca , etc etc.

Pe această fază liberalii părăsesc incinta camerii) :(vezi la fișier *Etică, mentalități*)

"Dvs,liberalii ,**ăți pîngărit toate instituțiile care trebuiau să apere ordinea**în acest stat " (aplauze la majoritate)iar acum , cînd venim cu dovezi,părăsesc parlamentul. "

Toncescu /'29

#Politica de încurajare excesivă a industriei.

"PNL a urmărit să facă legi cari să puie în valoare toate bunurile Statului și legi cari să transforme din punct de vedere industrial țara noastră:

▫Legea energiei,

▫Legea comercializărilor,

▫Legea regimului apelor

▫Legea minelor."

Legea energiei și a apelor erau menite să ducă la irigarea cîmpiilor ,să facă riuri navigabile, să creeze **uzini hidroelectrice**,să creeze o **rețea electrică** care să traverseze toată țara .

El invoca autoritatea economico-financiară a lui **Virgil Madgearu** care spusese că **efectul legilor liberale** va fi că "vor mai comercializa dînșii **cîteva averi ale Statului** ,

ca să le treacă din patrimoniul acestuia în patrimoniul liberal, așa cum le este obiceiul."

Madgearu n-a crezut că poate capitalul românesc să ajungă la această operă,Vintilă Brătianu a

**justificat această "enormitate" :<Gîndiți-vă la datoria publică a Statului [...] care va da peste un miliard pe piața țării în mîinile românilor timp de 40 de ani ; gîndiți-vă la resursele foștilor proprietari mari [...]un capital de peste 14-15 miliarde, tot pe o perioadă de 40 de ani .
Tuturor acestor **disponibilități de capital național nu trebuie să ne gîndim să le dăm o îndrumare ?[...] de aceea trebuie comercializare ,trebuie regie cointereseată ,cu capital românesc,spre a putea intra în această nouă activitate.>****

"Acel om care credea că este capital românesc suficient pentru această operă imensă, acel om există,era dl.Vintilă Brătianu, și ,pe baza credinței sale fundamental greșite , s-a făcut tot eșafodajul de legi pentru industrializarea țării."

Toncescu / '29

#PNL:restricții ptr.capitalul străin

În Programul PNL din 1921, liberalii afirmă că aceste mari lucrări voiau să le facă cu **concursul frătesc al capitalului străin**.Atunci cînd au ajuns la **legiferare ,însă, au introdus în legile lor economice un astfel de regim pentru capitalul străin ,încît "era imposibil ca să vie acest capital "**.

(Ex. art. 11 din **Legea energiei**, străinului i se făcea această invitație :

< vino de colaborează frățește cu capitalul nostru [...] nu-ți dau decît 40 % , iar 60 % țin pentru mine ;dta însă, odată ce ai intrat,să știi că acțiunile sunt nominative și fără voia mea nu le poți trece la nimeni. >)

Liberalii nu au fost de bună credință ,nu au fost nici naivi,ci au urmărit această politică măturisită de însuși conducătorul partidului.**Rezultatul a fost cel știut :n-a venit nici un capital străin, lucrările nu s-au făcut,tot ce au promis a rămas pe hîrtie.**

"Tot ceea ce ați promis dvoastre nu s-a realizat , **fiindcă era conceput absolut greșit.**

În această politică economică a partidului liberal au vrut să facă lucrări ce nu se puteau executa, cu un capital pe care nu-l aveau"

Toncescu /'29

«PNȚ:< Porți deschise!>

"De aceea ,**la politica partidului liberal fundamental greșită,noi opunem în Proiectul de Răspuns la Mesaj, o altă politică,și , de sigur, aceasta va fi mult mai bună."**

Noi, în Țara Românească ,**nu avem capitalul necesar și vom cere concursul frătesc al capitalului străin pe care îl vom primi într-adevăr frățește."**(aplauze pe băncile PNȚ)

Toncescu ' 29

2.)Legea Jandarmeriei rurale, 5 martie, '29

Al.Vaida-Voevod (Ministr. de Interne) Subsecretar de stat,**DRIoanițescu**

a)Raportor,**C.Vicol**

«Expunere de motive.

În alte țări (Cehoslovacia,Polonia, Austria, Ungaria, etc...)jandarmeria este un **corp de poliție pur civilă.Jandarmeria** - instituție de **pură poliție** ,chemată să exercite atribuțiile poliției generale , în **mediul rural**.

Prin proiectul prezentat ,**să se înlăture** prin lege , toate **însărcinirile** numeroase, obositoare, **străine de îndatoririle polițienești, impuse jandarmeriei ;Părăsirea sistemului mixt de recrutare** (reangajați și în termen),și **recurgerea numai la gradați cu seviul militar terminat;** Jandarmeria **face parte integrantă din armată ;**depinde administrativ de **Min.Interne ;** primește ordine de la **Ministerul de justiție și Ministerul Public.** Prin prezenta lege, ea va depinde numai de **Min.de Interne.**

/Istoricul legiferării

[L.D. critica , cu orice preț, a legislației PNL ,atinge nedemnitătea !

(vezi pe larg la [fișier Jandarmerie](#))]

a)1920:Proiectul *Federației național-democratice* , **gouv.Vaida**(Ministr. Int , **N.Lupu.**)

Scopul : unificarea legislației la nivelul României Mari. *

[LD !:voiau să extindă legea austriacă și maghiară la România Mare]

Discutat doar în Senat.)

***Notă .Legea ungară și austriacă (1881)**

Asemănătoare în **Ardeal și Bucovina: atribuții bine precizate**, separate de ale altor organe, fără nici o atribuție administrativă.**Jandarmii**, avînd răspundere personală, ei se purtau **"demn și uman , în împrejurările în care guvernele încercau să-l întrebuițeze pentru scopuri politice."** [Atenție LD !]"De sigur e **foarte criticabilă conduita lor față de naționalități , fiind întrebuițați ca instrumente de asuprire și sugrumare a libertăților publice ."**

****Notă:Legea rusească, în Basarabia.**

Nu exista o jandarmerie rurală , ca în Vechiul Regat.Pe baza legilor fundamentale ale imperiului rus, **comunele erau autonome**, organizîndu-și singure paza.(Uriadnicul, era șeful "Volostei") . După rev. din 1905, s-a extins instituția **"Strajnicilor" , care avea caracterul unei poliții politice de Stat** pentru a preveni turburările , răscoalele.

"Atmosfera specială de neîncredere în jandarmerie n-a provenit atît din cauza lipsurilor legii, ci a fost provocată de partidele politice , cari, în guvernările lor, din motive lesne de înțeles, au scos instituția din făgașul ei normal,punînd-o în slujba unor scopuri străine de adevărata ei misiune. "(p. 1448)

C.Vîntu

b)Richard Franasovici (PNL),7 martie 1929 :

Jandarmeria imperiului habsburgic, **"așa de bună "** [aluzie la Vintu] ,a luat naștere după revoluția de la 1848 , tot după model francez.

29 apr.'19 ,Decret-lege de formarea Brigăzii IV ,în Ardeal

Imediat după crearea **Consiliului Dirigent ,Mihai Popovici** a fost trimis de Consil. Dirig.la **București** , a avut o lungă discuție cu **Mărăscu**,căruiia îi cerea jandarmi din Vechiul Regat. Atunci s-a creat cea a **IV-a Brigadă de jandarmi**,după modelul din Vechiului Regat.

[L.D: **polemică caracteristică în parlament, cînd era vorba de PCR**

Vezi pe larg la [fișier PCR](#)]

"Un singur partid mai există , care astăzi cere **"mordicus"** desființarea jandarmeriei.

Este **partidul comunist**

Citește dintr-o broșură ,**hotărîrile PCR** ,luate cu ocazia ultimului congres [**IV , 1928**]

(exclamații la **PNȚ**)

c.)Lotar Rădăceanu (PSD) ,8 mart.'29

(DAD, MO. 47 , șed. din 8 mart.'29 , p. 1536- 1537)

#Jandarmeria liberală -similară cu cea sovietică!

Proiectul de lege,a servit ,ca pretext , reprezentantului PNL (Franasovici) pentru anume scopuri politice. Dsa a afirmat că **toate partidele** ar fi pentru **menținerea Jandarmeriei** ,cu excepția **partidului comunist** (după cum ar rezulta din broșura citită) .

"Nu știu dacă PCR cere desființarea jandarmeriei.Mi se pare însă că în **Rusia** , unde acest partid este la putere ,**există o instituție** care **egalează pe aceea a jandarmeriei** și mi se pare că această instituție **lucrează în Rusia** ,cam în același senz în care a lucrat la noi **jandarmeria , sub liberali"**(aplauze la PSD)

3.)19 febr.'29 Legea Organizării și administrării pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor de stat

(DAD, MO. 36 , șed. 19 febr.1929, p. 1122- 1136)

Virgil Madgearu (Ministr. Industriei și comerțului

M.Ghelmegeanu.(Raportor ,concluzii dezbateri)

Polemică **Madgearu (PNȚ) - Duca (PNL)**

DAD, MO. 36 , șed. 19 febr.1929, p. 1122- 1136)

Virgil Madgearu (Ministr. Industriei și comerțului) :

#Legislația liberală

Dintre toate **criticile neîntemeiate** împotriva **Proiectului de lege** aflat în discuție, **cea mai puțin întemeiată** este cea cu privire la **mobilitatea** ce a călăuzit la elaborarea lui.

S-a presupus că autorul a fost mînat de **ambitia "de a legifera și a de a reforma totul ."**

Acuzația poate fi risipită cu ușurință.Punctul de plecare reiese clar din **compararea a două cifre** (explicate în expunerea de motive) :

Vechiul Regat -statul avea o **avuție** care se cifra la **2.320.000.000 lei aur** ;

astăzi, **România Mare** are o **avuție** de **6.200.000.000 lei aur**.(**vezi pe larg la fișier Economie**)

Statul nu și-a putut îndeplini însemnatele funcțiuni (de cultură, sănătate populară),

"sunt ani pierduți, care trebuiesc înscrși cu creștături de sînge " ,pentru ca să mai putem întîrzia **să readucem în patrimoniul său a unui însemnat venit**,pentru a îmbunătăți situația și pentru a progresa.Aceasta dovedește că **legea propusă nu este " o ambiție "** . (aplauze PNȚ)

Madgearu /'29

«Legea țărănistă: concepție și metodă nouă

Proiectul de lege reprezintă **o nouă metodă de legiferare** și reprezintă și **o nouă concepție legislativă**.

Țelul legii : administrarea pe baze economice a avuțiilor publice și organizarea rațională a funcționării serviciilor economice ale Statului.

Pentru asta , a trebuit să se cerceteze **natura** acestor bogății, **felul** cum sunt ele administrate astăzi, **inconveniențele și defectele, rezultatele** , realitatea economică ;

Pentru asta, **a studiat formele "vitale"** , care corespund **specificului nostru** ;

Pentru asta , s-a gîndit la **deschiderea căii de evoluție** , pentru fiecare formă , în parte;

-Madgearu /'29

/Antecedentele legii :

Este aplicarea **programului înfățișat de el , în 1924** , cu prilejul discuțiilor la **Legea comercializării bunurilor Statului** , cînd a constatat că **se legifera " în necunoscut "** , **fără ca parlamentul, guvernul** , să fi avut cunoștința de materia care **se legifera** . (concesiunea,arenda,regiile etc.) (**Vezi f. amplu, la fișier Economie**)

/Concepția PNȚ

"Noi prezentăm **o nouă concepțiune** de administrare și de organizare a bunurilor publice , pentru că **noi reglementăm pentru întîia oară** , pe cale legislativă, **concesiunea** ;

pentru că , în al doilea rînd, **noi creem tipul nou al regiei publice comerciale** ;

pentru că , în al treilea rînd, **noi legiferăm** , pentru prima oară - și nu găsim exemple în nici o altă legislațiune - **regia cooperativă** ;

pentru că , în al patrulea rînd, **noi transformăm adînc regia mixtă ."**

Aceasta este **o nouă concepție în materie**, deoarece **nu poate fi găsit nicăieri un cod complet** , ci doar legi speciale dispersate "

Concepțiile opoziției: PSD, PND, PNL

PSD - a respins **regia mixtă**; s-au declarat adepții **regiei publice comerciale**, cu forme mai socializante ;

PND, Iorga, s-a mirat că PNT nu s-a ocupat numai de **regia cooperativă**, corespunzătoare programului agrarian al PNT;

PNL -a respins , demagogic, **concesiunea** ; a admirat **regia publică** ; a respins **regia mixtă**.

#Deficite, fraude, nereguli

-Madgearu : **De ce s-a opus PNL** (Duca, în cameră ; V. Antonescu, în senat) **Concesiunii chibritelor** (PNT , 1929) , catalogînd-o "anticonstituțională "uitînd **Concesiunea fabricării de exploziv** (făcută de ei în 1924, pentru 30 de ani) ? (Ilaritate la PNT)

-I.G.Duca, Vict.Slăvescu : Inexact .Legea a fost făcută în 1920, înainte de **Constituție, care** a introdus **dispoziția privind interzicerea concesiunii monopolurilor de stat.**

Acest monopol a fost concesiunat de **guvernul Averescu** .Guv. PNL a încercat să-l modifice (1924) atît cît s-a putut, fiind vorba de un contract făcut cu străinii.

-Madgearu : nu s-a salvat nimic.Statul a căpătat 10 % din acțiuni, gratuit.Afît. **În urma acestui monopol, a suferit întreaga noastră industrie minieră.**(cum a arătat și deputatul PSD, **Eft.Gherman**, pentru industria minieră din regiunea moșilor; pînă în 1926, **moșii au fost ruinați de această societate**) Afît a putut face d. Duca !

-I.G.Duca : **De acord.A trebuit să reparăm greșelile altora , cum va trebui să le reparăm și pe ale dvs. " "Am făcut ce s-a putut "**.

-Madgearu : dar **regiile publice** ? minele și uzinele statului , care sunt sub dependența Ministerului de Industrie și Comerț [Tancred Constantinescu] ? : **nereguli administrative, fraude, bilanțuri fictive, anchete fără rezultat, nereguli în registre, plusuri în magazine, acte false de transport...**

-Ionel Țăranu (ziarist independent , evreu, Dorohoi) **"Sistem Brătianu !"**

-I.G.Duca : acuzație calomnioasă ! **Camera** aceasta este plină de **nepoți și de fii ."**

-Madgearu : Între 1924-1927, **minele statului** au înregistrat un **deficit de 192.000.000 lei** Singura care apărea cu excedent era **Hunedoara**.Dar s-a constatat că erau bilanțuri fictive, falsuri **în evaluări** (pentru ca funcționarii și muncitorii să aibă drepturi la beneficii) .

La CFR , pe 1928, un **deficit de 2 miliarde** .PNL a avut grijă doar să abroge legea guv. Averescu , și s-o repună pe a sa .Așa s- a ajuns la **condiționările experților străini !**

Proasta administrare a **docurilor, a porturilor, a serviciului maritim, în prag de faliment , a conductei de petrol.[.....] dar regiile mixte ?**

Pe baza Legii din 1924, s-au creat doar **5 societăți** : **industria aeronautică; Copșa Mică și Cugir; orient-radio ; difuziunea radio- telefonică** (dar pentru fiecare a trebuit să facă o lege nouă !

Madgearu / '29

▣Avuțiile Transilvaniei : obiect de dispută între ardeleni și regăteni

[LD: Mărturisesc că este imposibil să înțeleg din aceste polemici cum s-a făcut transferul (tranziția) acestor proprietăți. Iau de bune informațiile oferite de oamenii politici –miniștri, parlamentari, ziariști. Ceea ce este sigur: **existau puternice conflicte de interese**, și că , în mare măsură, de la ele s-au tras multe consecințe, inclusiv pe plan politic.

Drapate cu lozinci regionaliste, argumentate cu teorii economice , regăsite în programele economice ale partidelor , ele au fost temă de dispută între guverne , pretext pentru schimbarea legislației , subiect de scandaluri de presă

-Madgearu : **Lonea, după comercializare (1925) , și-a scăzut producția la 79 milioane tone . !**

-Vict.Slăvescu : CFR refuză cărbunele de la Lonea!

-Madgearu : pentru că acolo se găsesc **"interesele trustului " de cărbuni (PNL) !**

-Duca : Acuzațiune falsă și pătimașă ! Știu toți că **mina Lonea** (exploatăată de statul maghiar) este f.dezavantajoasă. Are un cărbune de calitate inferioară.

Societatea de gaz metan "Sonometan " (înființată în 1925-'26), cel mai caracteristic monopol , pentru că cine-l deține, **stăpînește industria din Ardeal**. Nu s-a mai făcut nici o lucrare serioasă de explorare; nu s-a mai construit nicio conductă.

-Madgearu: În 1920, cele 2 mitropolii, 7 episcopii românești și totalitatea factorilor economici din Ardeal (comunitățile de averi, băncile, cooperativele, fabricile românești), în total 70 de ofertanți [PNR], au dorit să concesioneze pe 75 de ani, gazul metan.

Oferta era mult mai avantajoasă pentru stat, decât a UEG (1915, sub unguri).

Au repetat oferta în 1921. Nu s-a admis! În Ardeal, există **unica uzină de acid azotic și nitrat de amoniu (Diciosînmartin)** Guv. Averescu "trece cu vederea" că Statul român avea toate drepturile asupra acestei societăți, dînd avantaj "**industriei naționale**".

În 1922, ministrul de finanțe **Vintilă Brătianu**, atrage atenția Ministerului industriei și comerțului, despre importanța fabricii pentru industria de apărare și asupra **drepturilor statului ca "succesor" al statului ungar!** În consecință, **fabrica de la Diciosînmartin a primit un custode** (dr. Zaharia) **La fel au procedat cu societatea "Nitrogenul" (Tancred Constantinescu !)** pe motiv că avea sediul la Budapesta. În 1924, prin **jurnalul Consiliului de miniștri [PNL]**, **fabrica a fost naționalizată** (pe baza propunerii Băncii Românești !)

-I.G.Duca : Afacerea nu s-a făcut .

- Madgearu : "Nu s-a făcut, dar din ce motive, nu știu, sau nu vreau să știu."

Dar în 1927, această concesiune a fost acordată **UEG, societate dușmană**, pentru că PNL voia, de fapt, să pună mîna pe ea ! **Pentru că la liberali Statul și Banca, sunt totuna** **Se confundă interesul public cu cel privat, sacrificîndu-se și interesele apărării naționale** (apaluze la PNT) (p. 1130-1131)

I.G.Duca : Protestează. Acuzațiile sunt nedrepte. "**Sonametan**" este o societate favorabilă **pentru Stat, nu pentru acționari.** (ilaritate la PNT) Pe anul 1928, Sonametanul a plătit dividende : **2.300.000 lei acționarii și 30.900.000 lei Statul.** "**Acesta este jaful liberal în această afacere!**" "Dacă ar fi o societate "necurată", ce caută **Mihai Popovici** (actualul ministru de finanțe) **acționar în ea, pînă în ziua cînd a devenit ministru ?!**

- Madgearu : "**Ați intrat acționari la această Societate nu ca să cîștigați parale [...]** **ci ca să stăpîniți industria din Ardeal.**" Lămuriți-vă cu "**oculta financiară**" din PNL care vă "**sapă**" șefia (apluze PNT) "**Dle Duca, de ce v-ați roșit atît de tare ?** (apluze la PNT) " Dar **dle Duca, v-am demascat și v-am arătat ...**

-I.G.Duca : "**Dar nu ați demascat nimic, ați acuzat cu patimă și fără temeii ...** **că în regia publică sunteți incapabili Ați calomniat : și că în regia cointeresată sunteți interesați** (apluze prelungite la PNT) **Dle Madgearu, eu nu am de ce să roșesc de faptele partidului meu .Eu roșesc de indignare în fața sistemului dvs.de a calomnia...** (p. 1132) (polemica și invecitivele continuă, cu alte intervenții, aplauze și întreruperi, apoi **Madgearu revine la explicarea legii cu acele tipuri de regii**)

#Regiile

(p. 1132-1133)

Arenda -pentru **bunurile mici**, cu stagiul provizoriu ; **Concesiunea** - în **orice domeniu**, unde este nevoie de capital mare, de riscuri însemnate, cu mobilitate de tehnici, cu fluctuațiuni mari comerciale, cu situații conjuncturale.

Regia publică - în **domniile f. largi** : căi ferate, monopolurile de stat, poșta, telegraful, stabilimentele și atelierele militare, fermele, pepinierele, porturile, docurile ... unde își pot găsi o valorificare însemnată;

Regia mixtă - **prototip al societății cu cel mai larg domeniu de aplicațiune** în comunele noastre ; numai în **mod excepțional**, în afaceri mai însemnate : navigație, uzine metalurgice, miniere ;

Regia cooperativă - domeniu f.larg de aplicațiune, în exploatarea pădurilor, pescăriilor, terenurilor inundabile, ș.a.(ex: **Marea cooperativă a gazului metan** (în Ardeal) : statul asociat + orașele ardeleno + sindicatele + cooperativele de distribuție + fabricile consumatoare.El spera că va găsi chiar la "**Sonametan**" tot sprijinul pentru această cooperativă .(Aplauze PNT)

Toate marile întreprinderi (cfr, poșta, regii etc se vor transforma prin **legi speciale.**

(explică tehnicile, procedurile, instituțiile, răspunderile, controlul ,)

Consiliile de administrație - funcționari publici înalți, elemente distinse; specialiști .

Incompatibilități :parlamentarii și furnizorii.

#PNL: ignorare a legilor economice

[LD 18 iul.2006 .Am urmărit pe parcursul întregii mele cercetări , această dispută.
Există în mine un "virus" naționalist care mă predispune la opțiunea pentru doctrina națională a PNL?

Discuția este veche.Înainte de război, între PNL și P.C. ;după război , între PNL și PNT .

"Dacă **național-liberalii sunt sinceri** ,în această materie,**dovedesc o totală ignorare a legilor economice** ;iar **dacă nu sunt sinceri**, nici acum după război,**dovedesc că încă nu s-au adaptat la noua situație** , creată prin lărgirea hotarelor noastre .

Pentru ca **un economist să se urce la tribună și să nu cunoască legile de circulație a capitalului, legile care cîrmuesc importul și exportul de capital,și care să socotească că este posibil ca România să intre în concertul economic mondial, fără să facă să dispară din legislația sa toate acele măsuri discriminatorii împotriva capitalului străin, este ceva extraordinar.**Este extraordinar, mai ales că se presupune de la un economist **un minimum de cunoștințe** chiar atunci cînd și-a petrecut anii tinereții într-o bancă "(Aplauze PNT)

«PNT: Porți deschise !

"[...] procesul de naționalizare și desnaționalizare a unei economii naționale , este un proces de ordine quasi- natural.[...] **noi nu ne închinăm în fața capitalului străin , noi nu socotim că capitalul străin, cum vreți dvs. să faceți să creadă opinia publică ,va aduce la noi mana cerească**; noi facem un singur lucru , dle Slăvescu ; **noi deschidem porțile României , pentru a reintra în circuitul capitalului internațional și pentru a putea să se facă astfel economia acestei țări . "** (p. 1135)
Madgearu /'29

Delimitări doctrinare .

"Ați încercat să comparați lupta noastră , de astăzi, cu lupta dintre dvs. și partidul consevator".Încercare vană, **dle Slăvescu** : "repetițiile istoriei nu sunt întotdeauna la situații identice " (cum a spus f. frumos raportorul **M.Ghelmegeanu**, care ar trebui să-i dea de gîndit lui **Slăvescu**,care niciodată nu a prezentat un raport de asemenea "talie " ! (aplauze PNT)Ghelmegeanu a spus că **noi, de la conservatori, nu am moștenit decît "simțul criticist "** , iar ca acte pozitive "**aplicarea fierului roșu**" ,pe care "v-am făcut-o de cîte ori a fost nevoie ".(aplauze PNT) "**Procesul dintre dvs și conservatori** a fost mai mult **un proces academic** , care **nu a dus la rezultate pozitive** , nici chiar în **domeniul moral.** **Procesul dintre noi și dvs.** este de altă natură, este **un proces politic de realități** , pentru că noi rezemăm forța noastră de **o realitate socială** care este astăzi în **plină ascensiune [țărănismul]** , pe cînd **forța dvs. este într-o plină decadentă.** (aplauze prelungite PNT)

-Legea PNT:organizarea Statului pe alte baze .

[LD: Madgearu nu glumea ! Sub titulatura aceasta lungă și anostă precum un enunț contabilicesc ,Madgearu chiar voia să facă un **mare cutremur legislativ** avînd ca țintă **destructurarea** (distrugerea) sistemului economic de stat (considerat a fi acaparat de liberali)

" [...] noi astăzi **îndeplinim prin legea noastră un rol istoric.**[...]

în primul rînd,**rolul descătușării forțelor economice ale națiunii**,[...]

în al doilea rînd ,**noi îndeplinim marele rol al despresurării Statului, asediat de o coterie după război.**" (aplauze PNT)

"Legea aceasta [...] va contribui într-o largă măsură la **organizarea Statului nostru pe alte baze** .Ea cheamă la inițiativă toate Departamentele și serviciile publice ale acestei țări :

...Ministerul de agricultură

va pune de acord legea pescăriilor ,legea terenurilor inundabile, legea pădurilor, regulamentul cu privire ferme ,stațiuni și puncte agricole , cu dispozițiile acestei legi.

...Ministerul de Industrie

va avea să organizeze **legile speciale economice** ,regulamentele cu privire la **organizarea întreprinderilor din Ardeal;**

...Ministerul de Finanțe

va organiza **regia Monopolurilor satului** ,schimbînd **legea regiei** și adaptînd-o la principiile minimale ale acestei legi ;

...Imprimeria generală a statului,

tot așa va fi reorganizată ;

...Ministerul Comunicațiilor

își va schimba legile sale de organizare : **legea căilor ferate**, **legea PTT**, **legea privitoare la organizarea porturilor și docurilor** și serviciile de **navigațiune** ș.a.m.d , **potrivit dispozițiilor acestei legi** .[...]

...Ministerul de Război

(cum spunea așa de frumos gral Rășcanu) va găsi în această lege îndemn pentru **reorganizare** , **pe baze sănătoase** ,a tuturor **stabilimentelor și atelierelor militare** ale Statului ;

...Ministerul de Justiție

va găsi în această lege posibilitatea de **reorganizare pe baze comerciale a atelierelor de la închisori** ;

...Ministerul Instrucțiunii ,

va găsi **organizarea atelierelor** de la diferite școli profesionale ;

...Ministerul Sănătății Publice ,

va găsi **reorganizarea stațiilor balneare** și exploatarea lor pe baze economice ;

...Ministerul Artelor,

va găsi în această lege , posibilitatea unei **organizări pe baze serioase a teatrelor** din această țară (p. 1135)
Madgearu /'29

▣**Consecințele sociale ale legii**

/ **Legea** trezește la **o viață nouă funcționăria țării** . ea înlesnește un proces de selecțiune a funcționarilor , corespunzătoare intereselor obștești **Lovește în inerție, răsplătește meritul**,etc etc.....(aplauze PNȚ) **Grăbește procesul de înviore a economiei naționale** ;
Este și **o asigurare pentru împrumutătorii de azi și de mîine** ai României,că banii vor fi cheltuiți cu folos (aplauze PNȚ) **Sporește resursele economice și financiare** ale statului;
Îndeamnă la votarea proiectului de lege
Madgearu

IGDuca (PNL) ,19 febr.'29

L.D : Pe parcursul **discursului violent, virulent, demolator,plin de invective și "demascări "al lui Madgearu, Duca** (uneori **Slăvescu**) intervine cu precizări, negări, corectări, dar este copleșit atît de tonul lui Madgearu , cît și de "corul" zgomotos național-țărănist.(vezi pe larg la **fișier Economie și Etică**)
Madgearu / '29

-PNL-PNȚ

-Madgearu : **Oare de ce s-a opus PNL** (Duca, în cameră ; V. Antonescu, în senat)
Concesiunii chibritelor (PNȚ , 1929) , **catalogînd-o "anticonstituțională "**, uitînd **Concesiunea fabricării de exploziv** (făcută de ei în 1924, pentru 30 de ani) ?! (Ilaritate la PNȚ)
-I.G.Duca, Vict.Slăvescu : **Inexact .Legea a fost făcută în 1920**, înainte de Constituție, **care a introdus dispoziția privind interzicerea concesiunii monopolurilor de stat.**
Acest monopol a fost concesionat de **guvernul Averescu .Guv. PNL a încercat să-l modifice (1924)** atît cît s-a putut, fiind vorba de un contract făcut cu străinii.
-Madgearu : nu s-a salvat nimic.?În urma acestui monopol **a suferit întreaga noastră industrie minieră.** Atît a putut face d. Duca !
-I.G.Duca : **De acord.A trebuit să reparăm greșelile altora** , cum va trebui să le reparăm și pe ale dvs. " "Am făcut ce s-a putut "[...]
- Madgearu : Pentru că **la liberali Statul și Banca , sunt totuna .Se confundă interesul public cu cel privat,** sacrificîndu-se și interesele apărării naționale (apaluze la PNȚ)(p. 1130-1131)[.....]

-Tancred Constantinescu (senator, PNL), Declarație, 29 febr.'29

(D.S., MO.24, șed. din 29 febr.'29, p. 811)
(Autorul Legii din 1924 , înlocuită în '29 de legea Madgearu)
Vorbește în numele PNL.**Promite abrogarea legii .**Legea din 1924 era corespunzătoare intereselor naționale, iar cea nouă **"periculoasă, antinațională, "** deschizînd **"porți libere capitalurilor străine" pînă la primejduirea intereselor țării.**
[L.D : și lui i-a răspuns Madgearu, în Senat, la 8 martie '29, făcîndu-și din îndepărtarea prevederilor xenofobe din lege, un titlu de glorie a PNȚ .Se arăta optimist și lipsit de orice îngrijorare în privința "porților deschise"]

-MGOrleanu (senator PNL) , Declarație, 20 mart.'29

(DS, MO. 38 , șed. 20 mart.'29 , p. 1315)
La modificarea **Legii minelor** , citește o **Declarație** , apoi se retrage de la dezbateri, promițînd că , **la revenirea PNL la guvernare, va face tot posibilul să împiedice consecințele nefaste ale legii , care loveau în interesele vitale naționale.**
La fel procedează și **gral Al.Averescu (PP)** , n aceeași ședință .

Guvernul Maniu.Legislatura I .Sesiunea II ordinară .1929 / 1930

4.)Mesajul Regal ,deschiderea sesiunii II,15 nov.'29

(DAD,MO.1, șed.din 15 nov.'29, p. 1-5)

▀Intenții legislative:

/Armata,gral Henry Cihoski: legi militare

"Guvernul, hotărît a-i da tot sprijinul pentru a corespunde îndatoririlor ei , va supune Deliberărilor Domniilor-Voastre , **noile legi militare** . (aplauze)[...][...]
se vor supune de urgență examinării și deliberării Domniilor -Voastre **proiectele de legi pentru organizare armatei , organizarea națiunii și teritoriilor pentru război , a rechizițiilor , a cadrelor și poziției ofițerilor"** (ovațiuni prelungite)
" Convins de înalta grijă ce reprezentanții națiunii poartă scumpei noastre armate , țara așteaptă

de la deliberările Domniilor-Voastre **realizarea completă a programului de legi întocmit de departamentul Armatei** și nu mai puțin este sigură de sprijinul Domniilor -Voastre pentru **înzestrarea armatei și îmbunătățirea condițiilor materiale și morale a le ofițerilor, trupe și pensionarilor"** (ovații prelungite , strigăte de bravo)

/Justiția,Gr.N.Iunian :organizarea judecătorească

"**Legea de organizare judecătorească** , ce vi se va prezenta,va căuta să asigure odată cu **totala independență a magistraților și îmbunătățirea situației materiale a întregului corp judecătoresc** (ovațiuni prelungite)prin reglamentarea înaintărilor pe loc acordarea gradațiilor(ovațiuni)

"Problema unificării legislative reclamă deosebita D-voastră atențiune.

În afară de legile de codificare a **codului penal , procedurii penale și codului comercial** , continuarea operei de unificare a **codului civil**, începută prin prezentarea legii pentru **reglementarea drepturilor civile ale femeii și legii asupra filiațiunii legitime** ,guvernul vă va prezenta **codul obligațiilor și contractelor."**(aplauze prelungite)

"Pentru a completa mijloacele de **ocrotire a intereselor individuale** contra oricărui eventual **act abuziv al organelor Statului**, vi se va prezenta **legea contenciosului administrativ.**(ovații prelungite, strigăte de bravo)

În legătură cu această reformă , se va prezenta **proiectul pentru modificarea legii de organizare a Înaltei Curți de casație și justiție. "**(ovațiuni, aplauze) (p. 1)

/Învățământ, N.Costăchescu

"În ce privește **instrucțiunea publică** vi se va prezenta **legea învățământului superior** , care va cuprinde , în afară de **legea universităților și pe aceea a învățământului superior aplicat** , organizat în **școlile politehnice** , precum și aceea a **școlii superioare de arhitectură** , care funcționează în prezent numai pe baza unei deciziuni ministeriale și a unui regulament.[...][...] o nouă și temeinică **organizare a învățământului artistic** , predat în **conservatoarele de muzică** și în **școlile de arte frumoase** , care să corespundă nevoilor actuale ale **Teatrelor Naționale și ale Operelor de Stat. "** (ovațiuni prelungite)

/Finanțe,Virgil Madgearu

[În primul an , fusese la Industrie și Comerț .Acum la Finanțe...]

Rezultatele încasărilor și cheltuielilor exercițiului în curs ,ne îndreptătesc a crede că **bugetul anului acesta va fi echilibrat și astfel se va pune capăt dezechilibrului financiar din anul trecut** . (ovațiuni furtunoase, strigăte de bravo) [....]

a sosit momentul să ne preocupăm de **organizarea economiilor pentru a înlesni procesul de formațiune al capitalului național**. În acest scop, veți avea să cercetați **proiectul de lege** pentru organizarea **Caselor de depuneri și de Consemnațiuni "**

"Ca o continuare a **legislațiunii pentru punerea în valoare a avuțiilor publice** ,se vor supune deliberărilor Domniilor Voastre **schimbările necesare în regimul legal de producere și organizare a energiei** ,care să înlesnească dezvoltarea rațională a **uzinelor termice și electrice**. Către același sfârșit veți avea să cercetați și să votați **legea de reorganizare a Casei Pădurilor și a pădurii Statului "** (ovațiuni prelungite)

/Agricultură,Ion Mihalache

"Pentru a da stabilitate proprietății rurale, vă veți ocupa de **legea de cadastrare a țării** .

(ovațiuni) "Îndeplinind preocuparea Domniilor Voastre de căpetenie de a îndruma agricultura țării spre progres, **prin legea pentru îndrumarea și încurajarea agriculturii**, veți pune noi baze dezvoltării economice a țării " (ovațiuni)

Prin legea comasării rurale, legea pentru organizarea **Camerelor agricole**, legea pentru **plantarea terenurilor**, prin legea de **organizare a colonizărilor și prin legea asigurărilor mutuale agricole**, veți completa ciclul de măsuri absolut indispensabile pentru propășirea agriculturii noastre " (ovațiuni furtunoase , prelungite)

/Industrie,dr.Aurel Vlad

[...][...] **un proiect de lege industrială** a cărei alcătuire va avea drept scop nu numai **unificarea regimului industrial** pentru toată țara și **sistematizarea întregii legislații industriale**, dar mai ales **îndrumarea producției industriale** a țării - industria mare, meseriile și industria casnică - pe calea științifică a progresului ,potrivit **noilor tendințe de raționalizare** a vieții economice moderne. "

/Comerț,dr.Aurel Vlad

guvernul va veni cu o **lege pentru reglementarea și încurajarea exportului.**
"Procesul economic al **desfacerii interne a produselor**, fiind astăzi **normalizat**,socotim că **"legea pentru înfrînarea speculei ilicite"** nu mai are câmpul de aplicare pentru care a fost creată. Această lege va fi înlocuită cu **"legea concurenței neleale"** care , asigurînd pe consumatorul mare pentru obiectele de primă necesitate împotriva oricărei încercări de trustificare sau de acaparare în scop de speculă,va da în același timp liniștea și siguranța necesară activității comerciale ,punînd-o astfel la adăpostul unor imixțiuni și presiuni vexatorii."(aplauze prelungite)

/Sănătate,I.Răducanu]

O lege pentru organizarea sanitară precum și aceea a **asistenței sociale și a educației populare**.Numai rezolvarea armonioasă a acestor trei probleme va putea garanta vigoarea integrală fizică , intelectuală și morală a poporului nostru "
Pe lângă **legile de cadru general** ,veți avea de dezbătut și **proiectele de legi speciale pentru combaterea și prevenirea bolilor infecțioase , a bolilor sociale**, pentru organizarea **asistenței spitalicești**, a stațiunilor **balneo climaterice** , precum și proiectul de lege pentru **combaterea alcoolismului "** (p. 3) (ovațiuni prelungite)

/ Legislația muncii,I.Răducanu

" În dorința de a asigura o **conlucrare armonioasă între capital și muncă**, guvernul va supune deliberării Domniilor -Voastre **proiectul de lege asupra jurisdicției profesionale**, menit a aduce , prin organe calificate, **o soluționare repede și dreaptă a neînțelegerilor dintre patroni și salariați "**(ovațiuni prelungite)
" În același timp, prin **proiectul de lege asupra Camerelor de muncitori** ,se va desăvîrși **ocrotirea și eprezentarea muncii** ,iar pentru **protejarea brațelor de muncă indigene** , se va veni cu noi măsuri cari să **reglementeze intrarea în țară a elementelor de supușenie străină "** (ovațiuni)

/Ocrotiri sociale ,I.Răducanu

"Unificarea celor trei regimuri de asigurări sociale astăzi în vigoare ,se impune imperios; ar situația financiară a instituțiilor de asigurări ,**cere o reorganizare și o raționalizare a administrației lor**.În consecință , veți avea să examinați **proiectul de lege** care își propune, în primul rînd, să realizeze **unificarea administrației asigurărilor.**"(p. 3)
"Pentru **alinarea nevoilor populare** de la orașe ,trebuie urmărită **realizarea unei politici largi de construcții economice**. (ovațiuni prelungite)
În acest scop veți delibera **proiectul de lege** care,pe lângă alte înlesniri ,prevede **înființarea unei societăți naționale pentru construcții populare** ,la care **Statul și comunele urbane** sunt chemate **să participe** alături de inițiativa particulară." (ovațiuni prelungite)

5.)Proiectul de Răspuns la mesaj, 22 nov.'29

(DAD, MO 2 , șed. 22 nov.'29 ,p. 10 - 13)

(Raportor M.Ghelmegeanu) (**vezi text integral la Parlament**)

»Solidaritate Guvern - Parlament

[...] Cu această convingere, **Adunarea deputaților** este hotărîtă a da întreg **concursul** său pentru **realizarea reformelor** privitoare la **armată, justiție , instrucțiune publică, sănătate și muncă**.(aplauze prelungite la PNȚ)

[Armată]

Adunarea Deputaților va lucra cu toată stăruința ca **legiunile noastre militare să corespundă noilor condiții economice și experiențelor războiului.**

Vom aduce toate grija noastră ca **organizarea națiunii și a teritoriului** să răspundă scopului de apărare națională, dînd o deosebită **atențiune** și lucrărilor de îmbunătățire a **condițiilor materiale și morale ale ofițerilor, trupelor, pensionarilor** (aplauze la PNT)

[Justiție]

Adunarea Deputaților va continua cu hotărîre **opera** care să garanteze **o bună distribuire a justiției și o funcționare normală a magistraturii.** Adunarea deputaților este pătrunsă de importanța acestei opere. Ea răspunde dorinței ei cele mai vii , de a vedea **consolidarea unui Stat de drept** , prin existența unei **magistraturi total independente și mereu credincioasă chemării sale de a veghea la aplicarea legilor.** (aplauze la PNT)

Vom da tot concursul Guvernului

[...] **Adunarea Deputaților** voește ca în Statul Român **respectul legalității și drepturilor individuale să fie pe deplin asigurat.** De aceea , Adunarea deputaților va lucra cu toată rîvna la **legea Contenciosului administrativ** , să completeze **mijloacele de apărare a drepturilor individuale, contra oricărui eventual abuz** al organelor Statului , **modificînd în legătură cu această reformă, legea Înaltei Curți de Casație și de Justiție.**

Vom da **tot concursul nostru Guvernului** pentru discutarea și votarea

legilor de unificare legislativă : codul penal și procedura penală , codul comercial , legea pentru reglementarea filiațiunii nelegitime , legea pentru acordarea drepturilor civile femeii, codul obligațiunilor și al contractelor, avînd convingerea că ele corespund tehnicei legislative moderne și necesităților vieții noastre sociale .

[Învățămînt]

Adunarea deputaților , convinsă de toate aceste nevoi, **va urmări** cu tot interesul alcătuirea **legii universităților și a învățămîntului superior aplicat ,organizat în școlile politehnice și arhitectură** , față de care **organizarea învățămîntului artistic** apare ca **o integrare firească** , corespunzînd **darurilor naturale ale rasei noastre.** "

[Agricultură]

[...] dezvoltarea agriculturii prin **legea comasării rurale, organizarea camerelor agricole, organizarea colonizărilor și asigurarea mutuală agricolă.**

[Industrie]

Guvernul se poate rezema pe **concursul Adunării Deputaților** , care nu va întîrzia să aprobe **legea industrială , reglementarea încurajării exportului și legea concurenței neleiiale.**

Îndrumarea **producțiunii industriale** , potrivit **noilor tendințe de raționalizare** , este calea cea mai potrivită pentru dezvoltarea ei , cîștigînd în modul acesta **dreptul la încurajarea Statului , în concordanță cu respectarea intereselor agricole fundamentale**, față de configurația economică a țării noastre .

[Sănătate]

Condițiile sanitare în care trăește poporul la noi, ne impune **datoria** de a da o atențiune specială pentru **organizarea sanitară, asistența socială, educația populară, combaterea alcoolismului și dezvoltarea asistenței spitalicești.**

[Legislația muncitorească]

De aceea , vom examina și vota cu toată atențiunea **legea Camerelor de muncitori , a jurisdicției profesionale, a asigurărilor sociale** , în ce privește administrarea lor, susținînd politica de realizări de construcții economice , odată cu **apărarea brațelor de muncă indigene.**

Raportor, Mihail Ghelmegeanu

6.) **Pompiliu Ionișescu (PNȚ) , discurs la mesaj, 28- 29 nov.'29**

(DAD, MO.5 , șed. din 28 nov.'29, p. 73- 90)

Pompiliu Ionișescu / '29

▣**Bilanț:legiferare/aplicare.**

S- a făcut aplicarea Legii administrative , sub conducerea Ministrului de Interne , Vaida Voevod.Ce interesantă va fi ,în viitor,cercetarea vieții administrative a satelor, atunci cînd va lua dezvoltarea pe care autorii legii au urmărit-o.

/ Legea Jandarmeriei rurale a fost aplicată în întregime, și nr. jandarmilor s-a redus f. mult.Poliția nouă a produs roade fericite. Nu mai sunt ca în trecut numeroase posturi de jandarmi peste tot, nu mai sunt jandarmi pe lîngă puternicii zilei ; nu mai sunt jandarmi "slugi".S-a făcut deci și economisiri și o întărire a siguranței publice.

/ Legea poliției s-a făcut pentru a moderniza cît mai curînd organizarea polițienească . Comisia însărcinată cu aplicarea ei,lucrează.Modul"superior" cum s-a făcut încadrarea la Poliție; s-au numit o serie de titrați , foști magistrați, care sunt o garanție că încetul cu încetul,se vor schimba moravurile poliției în această țară. Parlamentul poate fi felicitat .
P.Ionișescu /'29

#**Protecție socială.**

" Ei bine dlor, cum e cu puțință oare ca noi, cari suntem un partid democratic,cari avem în programul nostru ajutorarea și ridicarea muncitorimii ,să nu venim cu legi urgente , fără nici un fel de întîrziere , pentru ca să ameliorăm situația lucrătorilor ?

Suntem datori să le facem situația mai bună, pentrucă cred că Statul are dreptul de a interveni acolo unde este speculă, unde se produce mizerie din cauza speculei și unde viața muncitorilor este batjocorită ."(aplauze la PNȚ)

[L.D. **Pompiliu** parcă îl ajută pe fratele **D.R.**, nu numai în treburile ministerului de Interne, ci și în preocupările sale social- muncitorești !Aceasta este ,oare, "stînga" țărănistă sau... este tot politicianism ?!]

Pompiliu Ionișescu / '29

#**Statutul funcționarilor publici**

[L.D. Am vaga impresie că a fost o " purificare" a corpului funcționăresc, dar ...]

...În 1923, s-a făcut greva generală a funcționarilor publici.

Vint. Brătianu a umplut închisorile cu ei, pe alții i-a dat afară ;S-a făcut un statut al funcționarilor ,"un statut polițist,sălbatec,nepermis,prin care s-a pus la îndemîna guvernului aprobarea pentru funcționarea societăților funcționărești " !

În legea lui **Vint.Brătianu** ,funcțiunile "inutile" puteau fi "suspendate" .

Nimeni nu a făcut atunci un "caz" politic din asta !

Acum voiește dl.**Brătianu** să facă o "armă politică" din asta ?

...Maniu i-a spus : " < În ce privește problema de astăzi, a încadrării și a coordonării funcționarilor,desigur că dispozițiile luate prin acest proiect de lege,se caracterizează prin trei tendințe: de a face posibilă munca normală a funcționarilor Statului,de a degreva Statul de sarcini cît mai mari și insuportabile și de a proceda cu umanitate față de funcționari [...] guvernul este hotărît a proceda cu toată consecvența, dar și cu toată dreptatea.[...]

Nu avem clientelă de servit , suntem partid al masselor în această țară,cu singurul ordin de la el ca să-i facem dreptate și iar dreptate . >

Și ceea ce a făgăduit , s-a și împlinit ."

Pompiliu Ionișescu '29

7.) **Petre Haneș (PNȚ, țărănist, deputat lalomîța) , discurs la mesaj, 28 nov.'29 .**

(DAD, MO. 5, șed. 28 nov.'29, p. 67- 72)

[LD. Titlurile, sublinierile, culorile, parantezele drepte, îmi aparțin. Discursul întreg, în xerox. În calculator, dispersat problematic.]

Haneș / '29

«Legislația ptr țărani

PNȚ era obligat să răspundă așteptărilor pe care poporul le-a pus în el, și să dovedească prin legi că este vrednic de această încredere.

/ În prima legislatură (1928/'29), 10 din legile principale privesc agricultura și țărănimea :
cooperajia / reglementarea acidului metilic / administrarea pescăriilor / Creditul Rural / Creditul Agricol / reglementarea circulației pământurilor dobândite prin împrumut / încurajarea inițiativei private în agricultură / vânzare pe credit a mașinilor industriale / înființarea academiilor de înalte studii agronomice / învățământul agricol casnic de popularizare / drumurile Vor veni și altele.

P.Haneș '29

8) Virgil Madgearu (ministr. Finanțe), răspuns la Interpelare, 12 dec. '29

(DAD, MO. 12, șed. din 12 dec. '29, p. 243- 248)

[L.D. în legătură cu Creditul Funciar Rural, cu protestele PNL]

(Vezi pe larg, la Economie)

...Legiferomanie ?!

Legea din iul '29 , nu s-a făcut dintr-un spirit meschin de răzbunare, atăcând instituții de interes obștesc. PNȚ luptă "deschis" în politică, nu în "beciurile băncilor". (aplauze PNȚ)

Legea nu este o lege de "persecuție politică", ci impusă de grave necesități.

"Suntem acuzați de o supralegiferare " Crede cineva că am făcut-o din dorința de a-și vedea numele în M-Of., autori la "duzini de legi" !?

"Am legiferat sub imperiul necesității de a reconstrui un Stat amenințat cu prăbușirea "

(aplauze PNȚ) Cazul Creditului Funciar Rural este o dovadă. (p. 245)

(explică detaliat situația creditului agricol -vezi la Economie)

Madgearu /'29

«Legiferare "agrariană" / capital străin

"[...] numai aceia care nu văd, care nu văd, pentru că nu au văzut niciodată, sau care nu văd, pentru că sunt oameni de rea credință, numai aceia ar putea să afirme, fluturând ca totdeauna, tricolorul național, că trebuie să așteptăm pînă vom putea avea un capital național, pentru ca să-l aruncăm și să devină mănos pentru agricultura țării." (p. 246 (aplauze PNȚ)

"Noi suntem deschiși cu ochii asupra realității; noi nu avem interese lăaturalnice, care ne conduc în acțiunea noastră politică, și, rotindu-ne ochii de jur împrejur, am văzut că, după război, din cauza aceluiaș fenomen, al devalorizării capitalurilor, în Germania, în Austria, în Polonia, în Cehoslovacia, în Jugoslavia, în Bulgaria și în alte părți, s-a făcut exact acelaș lucru, s-au creat noi reforme juridice, pentru a se pune la îndemînă noi obligațiuni funciare, care să poată să fie acceptate pe piețele internaționale, pentru ca să vină capitalurile din afară și să fructifice agricultura din această țară." (aplauze la PNȚ)

Madgearu /'29

a) Creditul Rural Românesc (CRR),

Organizat pe bază de cooperajie, cu capital străin și cu emisiune de obligațiuni, Agricultura țărănească are nevoi "specifice" de credit
Noi întemeiem creditul țărănesc pe Cooperajie.

b) Legea de reorganizare a CEC ,

prin care voia să creeze și o centrală de formațiune a capitalului mobilier românesc , care să hrănească Băncile Populare.
Madgearu / '29

#Comunicatul PNL?:Vinovăție-Amenințări

" Reforma agrară noi am făcut-o. [L.D.?!]Ei au legiferat-o strîmb, și dacă noi n-am fi exercitat impulsuni din afară ,și control dinăuntru ,legea agrară ar fi fost și mai strîmbă decît este astăzi.Și dacă legea agrară ar fi fost aplicată de noi, ea nu ducea nici la abuzurileexproprierii , nici la abuzurile împrumutării. " (aplauze la PNȚ)

/Legea circulației pămînturilor

"Astăzi încearcă,dlor, să agite plugăria, că noi, prin Legea circulației pămînturilor între țaranii împrumutării, și numai între țaranii împrumutării ,distrugem reforma agrară."
Madgearu /'29

/CRR

/ " Astăzi nu e vorba de a încheia un împrumut străin , este vorba de a se întemeia o instituție de credit [CRR] cu jumătate credit al Statului și cu jumătate capital particular,din care numai o parte capital din afară,și este vorba ca prin mijlocirea acestei instituții să aducem capital înăuntru, pe bază de obligațiuni fonciare[...]dacă cineva nu vrea să devină ridicol, și dacă nu vrea să fie, într-adevăr de rea credință, trebuie să dovedească inutilitatea de a aduce capital pentru agricultură din afară pe această cale. (vezi pe larg, documentat la Economie)
Virgil Madgearu /*29

9.)I.Gh.Vîntu (PNL).legea administrației locale PNȚ,retro'29 ,14 mart.'34

(Legea organizării administrative,14 martie 1934

Legislatura PNL, ses. ord. febr.-apr. 1934 DAD , MO. 24 , șed. 14 mart.'34, p 815-819)

[LD: dau această opinie retro' deoarece ,liberalii au boicotat atunci lucrările parlamentare și vocea lor nu s-a manifestat în direct]

Retro ' 29

#Gravele inovații ale legii PNȚ

Gravele "inovații ", din p.d.v.național, a Legii administrative locale PNȚ (1929) , care a înlocuit Legea PNL din 1925:

-A fost o lege de "descentralizare" politică, nu administrativă ;A fost dominată de provincialism și regionalism ;A lovit instituțiile de apărare a intereselor naționale ;

Prin legile anterioare, prin Constituția din 1923,prin Legea de unificare administrativă din 1925,PNL a fost preocupat de a realiza cît mai grabnic unitatea politică a statului român.

Prin legea PNȚ ('29) , s-a strecurat o mentalitate nenorocită,al cărei scop și efect a fost menținerea regionalistă a fiecărei provincii istorice.Ea a înființat, sub formă deghizată, regiunile cu caracter particularist, menținînd o autonomie nefastă și artificială .*

În fond,vechile frontiere dintre provinciile surori,nu reprezentaseră nicicînd frontiere naturale , care să despartă state deosebite .Ele erau simple demarcații care identificau provinciile cotochite de dușmani. Niciînd Prutul n-a fost frontieră pentru Moldova și Basarabia, după cum nici Basarabia, ca atare, n-a fost denumită astfel decît ulterior.

Legea din '29, a vizat , printre altele, ca Maniu să reprezinte " sufletul Ardealului" , iar Stere " să poată să-și facă jocul de șantaj pentru a ține în echivoc politica țării. "

El adăuga că, după lege, PNȚ a revenit treptat și periodic,la principiile Legii din 1925 confirmînd că, după o serie de experimente nefaste, PNȚ a intrat pe drumul unor principii serioase.
Gh.Vîntu '34

10.) Costache Leanca discurs la mesaj, 13 dec.'29

(PNT, unionist, țărănist, basarabean, deputat Bălți),

(DAD, MO. 13, șed. din 13 dec.'29, p.301- 304)

[L.D.: discursul integral -xerox. În calculator, dispersat problematic.]

Leanca /'29

#Amânări în activitatea legislativă a guvernului:

/Legea minorităților

/Legea electorală

[L.D. Luciditate și previziune rarisimă, la național-țărăniști ! Se va confirma]

Să se facă **Legea privind minoritățile, atât de mult amînată.**

Regretă absența Legii electorale din mesaj.

Există această **mentalitate greșită** că această lege **trebuie să fie ultima operă legislativă a unui parlament**, dar este **"o adîncă greșală"**. O asemenea lege comportă lungi discuții, ridică dificultăți. Chiar dacă nu se vota în această sesiune, ea trebuia începută.

"Amînarea ei este desigur o greșală, fiindcă noi spunem că suntem aici expresiunea liberă a voinței acestei țări, dar **această voință se poate schimba** de azi pe mâine, și noi **nu putem avea pretențiunea să zicem că am monopolizat încrederea țării pe 4 ani**, căci se poate prea bine întîmpla ca această încredere să ne lipsească peste un an sau peste 3, după cum se poate întîmpla să o avem mult peste 4 ani.[...] **nu este bine să se amîne această reformă electorală,** era mai bine dacă o puteam rezolva cu un ceas mai devreme."

"Pentru ce ? Pentru că dacă am pune noi ipoteza că printr-o minune noi n-am avea timpul s-o votăm înainte de a pleca la guvern, credeți că ar fi bine, și că avem noi dreptul să trecem în opoziție înainte de a fi votat această lege și să lăsăm țara încăodată condamnată să facă alegeri după legea actuală electorală , pe care noi am condamnat-o și am spus că este o monstruozitate ? "(aplauze la majoritarii PNT)

Leanca /'29

11.) dr.N.Lupu (PT,deputat de Fălciu), discurs la mesaj, 11 decembrie 1929

(DAD,MO.11, șed.din 11 dec.'29, p. 218-227)

[LD:voce particularizată în peisajul parlamentar PNT.Opozant prin "dezertare" și colaborare cu PNL,Lupu se manifestă ca un autentic "țărănist", amintindu-le începuturile, regretînd "abdicările",bucurîndu-se, parcă, de eșecuri, dar lăsînd totdeauna o "portiță" de înțelegere.

În fond, Lupu a reprezentat , atunci, pentru PNT, **șansa prezenței unui opozant mai comod decît absenței liberali ,mai apropiat decît socialiștii, și minoritarii.]**

Lupu /'29

▣Legea administrativă

"O lege de importanță capitală, mai importantă decît Constituția, care privea **așezămîntul administrativ al țării, făcut de capul d-voastre, teoreticiani,** pe care îi aveți, o lege care **schimba întreaga bază de organizație a țării, care conținea aproape 1.000 de articole,** dvs **ați admis urgența și ați votat-o în 5 zile ! "** De aceea s-a retras el temporar , iar ceilalți definitiv, din Parlament. (p. 218)

Lupu /'dec.'29

#Legiferomania PNT:37 legi noi !

"Anul acesta anunțați, nici mai mult nici mai puțin, decît **o lege a armatei,8 legi la justiție -** Doamne Dumnezeule ,8 legi la justiție ,mai ales **Casația,**nu știu ce are amicul **lunian** [ministrul Justiției] cu ea.**Justiția are nevoie de legi ,dar are nevoie de următoarea reformă: să se dea masei poporului o justiție rapidă și ieftină,și aceasta nu o aveți;[...]**

Eu cunosc ceea ce este în țară ,eu am fost în Ardeal și în Ardeal, în țara Hațegului, **nu se așteaptă o lege nici împotriva proprietății mari, nici împotriva nimănui,ci împotriva plocatarilor [avocaților]** [...]abia merge țăranul în biroul lui ,a căscat gura o dată , a pus o întrebare și l-a și trecut cu 500 lei la cont ,dacă a pus două întrebări, l-a trecut cu 1.000 de lei [...] în ținutul Hațegului, într-o singură lună **Statul a încasat 2 milioane lei impozite**, iar **plocatarii au încasat 7 milioane lei !**

"Se mai fac **9 legi în agricultură, 3 legi la instrucție, 3 legi la industrie și comerț** dacă erai dta [Madgearu] , făceai vreo 30 , nu numai 3 -8 la sănătate, **5 la muncă, în total 37 legi noi.** [...] **O adevărată legiferomani** -dacă nu s-ar supăra d.Maniu , crezînd că fac **aluzie la numele său ."**
- **M.Ralea** : "Rău calambur, dle doctor !"

-**Lupu**: "Dar nici **legile dvs. din trecut,nici cele de viitor**, nici activitatea dvs la guvern, **nu se ating de problemele ceasului de față** ,dvs. **legiferați alături cu realitatea ,alături cu programul** partidului dvs, și de multe ori, chiar **împotriva programului d-vs."**
Lupu /dec.'29

▣Legea circulației bunurilor("Mihalache")

[L.D.: delimitare netă între "țărănismul lupist " de stînga și "țărănismul liberal" care s-a limpezit în PNȚ]

-**Lupu** :Guvernul a făcut această lege...

-**Virg.Madgearu** : "**Foarte bună lege**"

-**Lupu** : " Cînd am auzit de această lege, nu am crezut,și cînd am citit-o,tot n-am crezut,pentrucă această lege putea să vie din partea oricui,dar o atare lege **nu putea să vină din partea unui particular care se intitulează țărănist.**(exclamări la PNȚ)

Se știe că în **România Mică**, existau **5.000 de proprietari -stăpîni** pe jumătatea terenului arabil și **1.000.000 familii țărănești** , pe cealaltă jumătate Lupta aprigă **de 3 decenii**,a fost să ajungem să **fărîmițăm marea proprietate**, să facem din țăran stăpîn de lot, deci să introducem **mica proprietate rurală**.Această **reformă "dăruită"** -pentrucă **nu țărănii au militat, ci intelectualii de rassa dlui Iorga -s-a făcut doar parțial**, deoarece nu s-a asigurat creditul agricol, debușeele,iar **Ardealul de a avea o țară de mică proprietate și să înființăm - cum ziceam - asociații, cooperative agrare .**

"Ori **dvs aduceți legea circulației bunurilor** care **va duce ca întreg pămîntul** să intre, nu în mîna unor factori agricoli tehnici, ci **în mîna cămătarilor și cîrciumarilor de la sate** ,iar **țărănii să rămînă robi și iloți**.[...] dvs veți avea (ex jud.Tutova) în loc de 5.000 de proprietari rurali capabili,**100.000 de cîrciumari și chiaburi acaparatori ai satelor ."**(p.223-224)[.....]
Lupu /dec.'29

...PNȚ=partidul mijlocașilor, chiaburilor și cîrciumarilor

"Mă întrebați dvs.,de multe ori,care este **deosebirea programatică** între mine și dvs.

V-ați delimitat singuri :**sunteți partidul proprietății mijlocii a chiaburilor și cîrciumarilor, și eu rămîn partidul proprietății mici țărănești ."** (Exclamări, zîmbete , la PNȚ)

"**Rîdeți, rîdeți**, căci n-o să mai aveți ocazie să rîdeți ,și va rîde mai bine cel ce va rîde la sfîrșit."

Luliu Maniu (intervenție)

▣Legea circulației -în Transilvania

-**Luliu Maniu** : "**Îmi dați voie să vă întrec ?**"

-**Lupu** : da, numai să nu fiți lung, să nu vă molipsiți de la amicul dvs.[Madgearu]

-**Luliu Maniu** : " Cu permisiunea d-voastră, țin să reflectez foarte pe scurt asupra acestei afirmații a dvs,care, dacă ar fi adevărată, ar putea să stîrnească nedumerire în opinia publică , față de politica noastră agrară.[...]

Înainte de toate, să constatăm un fapt :**libera circulație a pămînturilor țărănești nu am introdus-o noi ;libera circulație a pămînturilor este de mult introdusă și în Vechiul Regat și în provinciile unite.** [...]Am făcut-o fiindcă **o parte a proprietăților țărănești nu era în liberă circulație** anume, pămînturile cu care au fost împrăștiți țărănii prin ultima lege de

expropriere.[...] **noi am făcut o lege după care aceste pământuri, în anumite condiții, pot fi vândute;** dar dvs uitați că , **aceeași lege** , stabilește că **proprietățile mai mici de 25 ha ,nu pot fi vândute și cumpărate decât numai de înșiși cei ce fac parte din corpul celor împrorietăriți. "** (aplauze la PNT) [...]Prin urmare , **pământul cu care a fost împrorietărit țăranul ,nu poate fi cumpărat decât tot de un țăran."**

-Lupu : "Dar în loc de 5 țărani o să fie 1. "

-Iuliu Maniu :Atunci vă întreb pe dvs. dacă într-adevăr este dreaptă afirmațiunea că **aceste proprietăți vor putea fi acaparate de cîrcimari și de străini ?" [...]**

[**Atenție L.D. ! Nu cumva și această lege pusă pe seama lui Mihalache , a fost sugerată (impusă , determinată) tot de Maniu , admiratorul legislației austro-maghiare ?**

Atenție la precizările privind regimul agrar din Transilvania]

"Al doilea,să-mi dați voie să vă amintesc un lucru .În **Ardeal și Banat**, s-a făcut o **împrorietărire la 1848**,și cu prilejul acelei împrorietării **s-a hotărît și libera circulație a pământului** : n-a fost nimeni împiedicat să-și vîndă pământul pe care îl primise prin împrorietărire.**Cu toate acestea** ,dle dr.Lupu, puteți vedea din statistica agrară ,că, poate, din întreaga **Europă Centrală, cea mai sănătoasă distribuție a pământului este aceea din Ardeal,Banat și ținuturile românești "** (aplauze la PNT)Nu numai în Ungaria,dar în toată **Europa centrală**, cu toată această liberă circulație a pământurilor, **tipul de împrorietărire de 5 pînă la 15 jugăre de pămînt constituie cea mai sănătoasă distribuție a pământului**, care se întîlnește în ținuturile locuite de țărani români, tocmai pentrucă prin acea împrorietărire n-a fost interzisă libera circulație a pămînturilor. [...]

Odată ce **prin legea votată de noi** ,am stabilit că **pămînturile care cad la libera circulațiune nu pot fi cumpărate decât de semenii care fac parte din marele corp al împrorietăriților** , noi credem că am realizat prin aceasta **două lucruri importante** ,de care cu drept cuvînt ne mîndrim, **ca o adevărată politică agricolă sănătoasă.**

Întîiu, am asigurat **menținerea acestor pămînturi în mîna țărănimii**, al doilea,am lăsat loc **unei sănătoase selecțiuni** singurul mijloc prin care se poate ajunge la crearea de **individualități economice agrare sănătoase**, formate și întărite prin libera concurență între **înșiși țărani noștri** ." (p. 224-225) (aplauze prelungite la PNT)

Lupu/dec.'29

-dr Lupu : "Dta explici - te rog să-mi scuzi expresia - lucrurile prea simplist,dacă compari împrorietărire a țărănilor de acum 50 de ani cu situația de credit a țărănilor de astăzi.[...] **în Ardeal, țărănimia română a cumpărat cel mai mult pămînt** ,dar știi tot așa de bine ca și mine,că **în timpul dominațiunii maghiare ,250.000 de țărani din Transilvania și Banat lucrau în America.** (p. 225)

Lupu -Maniu-Madgearu / dec.'29

12.) Hegedus Nandor(PNM, gazetar, deputat Bihor) ,discurs la mesaj, 26 nov.'29

(DAD, MO 3, șed. din 26 nov.'29, p. 25-35)

[L.D: discurs integral, xeroxat.În calculator, este dispersat problematic.

Din dezbaterile ulterioare, am constatat că **au lipsit din parlament ,pe lîngă liberali și averescani, și lorga, și în general, cei ce ar fi putut să dea replicile potrivite.**

[LD: discursul va fi socotit unul dintre cele mai documentate ,inteligente ,elegante , pledoarii de gen. Eu îl consider o **mostră de logică partizană ,un șantaj iscusit**, recurs la sentimentalism personal, scos din context,**inversat în cauzalități**, folosind **argumentele adversarului** ,în propria cauză și totul, cu argumente istorice exclusiv românești !]

Hegedus /26 nov. '29

▫Tradiții istorice și principii administrative românești

/Pct.3 din Proclamația Alba Iulia: autonomia !

"Poporul român din Ardeal a judecat și a solicitat vreme de un secol ,dreptul de afirmare a unei minorități în viața publică ,în chipul și în spiritul cum a enunțat-o în punctul al treilea al rezoluțiunii de la Alba Iulia;

al doilea : conținutul și spiritul acestei rezoluțiuni are și **o îndeplinire a postulatelor internaționale**, [.....]

al treilea: **partidul liberal**, ca partid la guvern, în zilele din Alba Iulia ,**nu a protestat** niciodată public în anii 1918 și 1919, deci în timpul critic din punct de vedere diplomatic , **în contra acestor puncte; dimpotrivă**, și partidul liberal **s-a solidarizat cu ele și a promis o astfel de descentralizare internă care a corespuns concepțiunii de la Alba Iulia**;[.....]

/Dezideratele românilor din Transilvania: descentralizarea !

"Un punct esențial al luptelor naționale ale românilor din Ardeal ,era intențiunea ca în ținuturile locuite de români , **administrația să se facă în limba română**, de **funcționari români**,sau dacă aceștia nu sunt îndestulători,prin funcționari neromâni ,dar care să știe **necon condiționat românește**."(ar putea aduce o bibliotecă imensă pe această chestiune)

Se mărginește a indica **etapele mari ale acestei lupte :Suplexul/** adunarea națională de la **15 mai 1848/** luptele dintre 1849-1867 / **Congresul național**, Sibiu, 1881/ **tratativele Ștefan Tisza-Teodor Mihaly / Moțiunea din 13 martie 1914**, în Parlamentul maghiar. /

În punctul IV din Suplex se spune: **< În comitate, municipiu și comune, în Dietă la Curtea din Viena, la guvernul țării și în toate celelalte dicastelii și oficialități ale țării, în alegerea , în denumirea și promoțiunea de funcții publice ,să se aplice indivizi de națiune românească în proporție dreaptă.>**

Cînd acel **Iosef Miheș** a redactat acest deziderat, "**ideea națională**" abia se ivea la orizontul popoarelor din Europa ."**Națiunea română din Ardeal** a fost cea dintîi care a voit **să transplanteze ideea națională în sistemul administrativ al unei țări**, constituind teza **ca fiecare popor să fie administrat în primul rînd prin fiii săi proprii** [...]

Ori,d-lor,nu exprimă aproape cuvînt cu cuvînt **același gînd și punctul al treilea al rezoluțiunii din Alba Iulia** , promițînd că **fiecare popor va primi dreptul de reprezentare în Corpurile legiuitoare și în guvernarea țării** , în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc? [...]

Punctul 1 al moțiunii de pe Cîmpia Libertății :**<Națiunea română pretinde să aibă reprezentanții săi în dieta țării , în proporție cu numărul său, să-și aibă dregătorii săi în toate ramurile administrative , judecătorești, militare, în aceeași proporție; să se servească cu limba sa în toate treburile ce se ating de dînsa,atît în legislațiune cît și în administrațiune.** >

...Aceste deziderate le-a prezentat , mai tîrziu, d. **Teodor Mihaly** în parlamentul maghiar ,la 6 martie 1914: **<În ținuturile locuite nmasă de români , poporul român să fie administrat în limba română. Să se aplice în ținuturile acestea , institutiv, limba română, în viața administrativă , realizînd principiul că poporul român să fie administrat prin propriisăi fii.[...] >**

"Moțiunea prezentată atunci de d. Mihaly, aș putea să v-o înfățișez astăzi, și dvs, în Parlamentul actual "

Hegedus / nov.'29

«Legea administrativă.

[LD: atenție ! după ce a flatat și supralicitat contribuția ardelenilor,Hegedus trece la

"promisiunile" PNL. Cu aceeași abilitate absolut meritorie , pentru cauza pe care o apără.

[L.D:Hegedus și-a propus în discurs, în mod special, să se refere la regimul **administrației de Stat**, cu accent pe **autonomia minorităților**. Pentru el, către el, trebuia să ducă toată **argumentarea** și toată pledoaria lui anterioară,bazată **exclusiv pe declarații românești** (de la Suplex - la Alba Iulia)Acum trece la realitățile din România Mare .]

...Inconsecvența PNL

Între 1918-1919,**guvernul Brătianu** a urmat **pilda dată de Alba Iulia** pe terenul **descentralizării administrative**, punînd la cale o "**auto-guvernare largă**", accentuînd că intenționează să dea **minorităților o liberă afirmare și dezvoltare**.(cf."Viitorul")

19 nov.1918, Manifestul PNL : **< PNL crede că o largă descentralizare administrativă [...]jeste singurul mijloc " [...] o administrație bună și luminată [...] va lupta pentru neapărata înfăptuire a unei asemenea descentralizări administrative.** >

5 martie, 1919, "Viitorul" explica că țara trebuie împărțită și în regiuni.

-Victor Cădere : "Există un anteproiect al cercului de studii PNL "

-Hegedus: " În acești zece ani ,am auzit făcându-se reproșuri PNR , iar nouă minorităților ni se aducea acuzațiunea regionalismului .

Expresiunea aceasta criminală < regionalism> am cules-o întâia oară de la presa liberală, ca idealul partidului liberal." (așa cum amintește și d. Cădere, și cum a spus și d. Stere, la dezbaterile de la legea administrativă)1918, Iași, cercul de studii PNL a editat un proiect de lege administrativă, care prevedea formarea a 7 regiuni.

mai 1919 ,Ion Brătianu , declara la Paris: <Prin descentralizarea administrativă s-a aigurat tuturor minorităților , cele mai largi drepturi și cea mai deplină libertate .>

"Partidul care a promis în țară descentralizarea regionalistă și deplină libertate minoritarilor, nu mai poate afirma în străinătate ,astăzi, că rezoluțiunea de la Alba Iulia periclitează unitatea și suveranitatea Statului român . (p. 31)

Hegedus /nov.'29

▄Doleanțele minoritarilor

[Într-un discurs de cca 2 ore, a vorbit despre minorități ultimele cca 5 minute !

Din nou, deși trecuseră 10 ani, raportându-se exclusiv la Hotărârea de la Alba Iulia, din 1918.. În tot discursul, absolut niciodată nu a vorbit de Constituție, sau de alte reglementări legislative organice .]

/Respectarea Rezoluției de la Alba Iulia(1918)

" Minoritățile în afara de tendința de a-și menține în deplină libertate naționalitatea

în țara românească , cum spune textul rezoluției de la Alba Iulia, [...]au mai ales două puncte de vedere:

1. Aplicarea limbilor minoritare în grai și scris,

2. Așezarea funcționarului minoritar înslujbele publice .

Din acest p.d.v. ,a constatat că legea administrativă nu conține nimic în ceea ce privește aplicarea limbilor minoritare, Statul stînd ca "o forță străină față de fiii săi".

Știe că guvernul făgăduiește o lege separată asupra minorităților, dar acest lucru nu este amintit în mesaj. Ce se va întâmpla dacă guvernul nu va avea vreme să o facă ?

Și Ion Brătianu, la dezbaterile Constituției, a spus că va aduce o lege specială pentru minorități. "Noi, după atîtea experiențe amare suntem mai sceptici cu toate promisiunile."

Hegedus / dec.'29

13.) Hans Otto Roth, (PNG, deput. Tîrnava Mare), la mesaj, 29 nov. dec'29

(DAD, MO 5, ședița din 29 nov.'29, p. 90-91)

[L.D. Text xeroxat (incomplet, din păcate) . În calculator, integral]

Roth / nov.'dec'29

#Legea minorităților.

"De mai bine de 10 ani, germanii din țară, cu o abnegație și răbdare demnă de toată admirațiunea, așteaptă rezolvirea problemei minorităților.

Am fost amînați tot din nou, cu consolația că rezolvirea chestiunii minoritare, în mod organic, nu se poate face decît după ce se va fi terminat legiferarea menită de a consolida țara din punct de vedere economic ."

Roth /nov.'29

#Legislația PNȚ-păstrează anomalii legislative PNL

Între timp, legile se înmulțesc păstrînd situații create de liberali.

-Legea învățămîntului a dr. Angelescu, care a constituit "cea mai gravă atingere a autonomiei școlilor noastre profesionale" ;

-Legea administrativă (votată în iulie' 29) a restrîns autonomia județelor ; delimitarea județelor,

nu s-a făcut cum s-a promis, păstrându-se împărțirea liberală, defavorizându-i în județele în care sunt în număr maimic (Tîrnava Mică, Bistrița-Năsăud, Caraș, Severin, Bucovina și Basarabia) influențînd negativ rezolvarea chestiunii minoritare. (p. 91)
H.O.Roth / nov.'29

14.) **Teodor Fischer (Club parlamentar evreesc)**, la mesaj, 17 dec.'29

(DAD, MO. 6, șed. din 17, 18 dec.'29 ,p. 103 - 109)

Fischer / dec.'29

#Legiferarea românească

[L.D:atenție! Pune accentul pe **occidentalizare** , termen sub care subsumează toate celelalte deziderate democratice]

"În legătură cu **occidentalizarea** cred că pot releva și un alt deziderat de ordin general , și anume **ridicarea nivelului tehnicii de legiferare a Parlamentului nostru.**"
" În statele de drept moderne ,legile de obicei ,sunt opere ale unei tehnici perfecte de **codificare.** Tehnica de legiferare este și un fel de artă , care are **norme estetice speciale** și care se apropie în acea măsură de **perfectiune** ,în care corespunde acestor norme estetice speciale. **Și în această artă au rol armonia, simetria, plastica și alte componente ale frumosului.** Însă **cerința principală** a tehnicii de legiferare este **preciziunea expresiunii** , șlefuită pînă la **ascuțimea firului de păr.** Numai atunci o lege poate să fie o **operă perfectă** a acestei arte, cînd **fiecare frază** din ea este o **mică operă de precizie.**

Prin aceasta se ajunge nu numai la însușirea aceea a unei legi, că **exercită** asupra unui cunoscător **efectul frumosului** , dar se realizează și acel important **rezultat** , că într-o asemenea lege **sunt mai puține lacune** , cari , altfel, adeseori, sunt **suplinite** cu ajutorul unor metode de **comentarii pernicioase.**"

"Trebuie să recunoaștem cu toții că **legiferarea noastră de astăzi nu este la nivelul acestei arte.**" El ar propune , eventual, crearea unei **comisiuni speciale** , pe lîngă Consiliul de miniștri, compusă din membri ai parlamentului și alte persoane cu pricepere specială, cari **să revizuiască proiectele de legi** mai importante, înainte de a fi depuse în parlament.

-**Iosif Rang** : dar este **Consiliul Legislativ.**

-**Fischer:** Consiliul legislativ examinează **constituționalitatea legilor**, **nu are timp, nici vocație, să studieze legile din p.d.v. al tehnicii legislative.**" (p. 105-106)

Cuantumul de proiecte de legi anunțat prin mesaj, este "puțin exagerat".

#Legiferomania

"Acest cuantum nu se va putea absolvi , în întregime, cu pătrunderea dorită.[...] Numai cele anunțate de Ministerul Justiției, ar cere o sesiune întreagă.

▣ Legea cetățeniei ?

Propune înscrierea în cadrul mesajului, a unui **paragraf** care să se ocupe de **legea cetățeniei și a minorităților.** Numai în acest caz , **clubul parlamentar evreesc va vota Răspunsul la Mesaj** Încă **din sesiunea trecută a fost anunțată legea cetățeniei**, au fost făcute pregătirile necesare, dar **în actualul mesaj nu mai este anunțată.**

Legea este foarte arzătoare, și speră ca **dezideratele juste să fie respectate**, la nevoie, ei fiind **hotărîți să lupte "pînă la extrem".** "[...] ar fi inadmisibil ca [...] să mai existe o **categorie** de oameni cari ,cu toate că este **ancorată cu pămîntul țării, să nu aibă patrie.**" (p. 108-109)

▣ Legea minorităților?

"Spre **surprinderea neplăcută a tuturor minorităților etnice** , nu a fost menționată în Mesaj **codificarea drepturilor colective ale minorităților etnice.**"

Au fost surprinși, dar ,știind că d.**Maniu declarase că va veni cu legea în sesiunea actuală , au convingerea că se va veni cu ea.** (p. 108)

#Evreii în armată !

...Legile militare , speră să permită accesul tuturor în armată ,ca și soldații evrei să se bucure de un egal tratament;

Fischer / dec.'29

15.) Mihail Ghelmegeanu ,discurs -concluzie la Mesaj,17 dec.'29

(PNȚ, raportor la Răsuns la mesaj, deputat Ismail)

(DAD, MO 16, șed. 17 dec.'29 , p. 355-366)

[LD : discursul integral, xeroxat.În calculator, dispersat problematic.

Deși a spus că nu va polemiza cu PNL, întregul lui discurs nu a fost altceva ,decît o antiteză

PNȚ-PNL Accentul pe o argumentare metamorfozată semnificativ :

PNȚ - partid de "centru", de "echilibru", de"arbitraj", între stînga (PSD) și dreapta (PNL);

Regimul PNȚ: regim democratic (țărănism atenuat)]

Ghelmegeanu / dec.'29

▫Legea administrativă.

Este o contribuție pe care PNȚ a adus-o la însănătoșirea regimului politic al partidelor , avînd scopul de a crea acele "focare de viață cetățenească" , care la rîndul lor formează "cetățeni mîndri de drepturile lor" , dar, în același timp, și "cunoscători ai obligațiunilor pe care le au." (p. 357)

▫Legea electorală.

Schimbarea legii electorale este în asentimentul întregii Camere.(aplauze la PNȚ)

"Ne trebuie o lege electorală , în care să dispară acele prime factice , date pentru asigurarea contra riscurilor populare[aluzie la PNL],sau pentru asigurarea bătrînețelor politice [aluzie PP-Averescu] ca să avem în schimb o lege electorală ,grație căreia un partid politic să nu mai aibă dreptul la existență decît numai atît cît valorază în Stat, și cît este prețuit în fața țării." (p. 357)

Ghelmegeanu / dec.'29

▫Legea ministerelor (și funcționarilor din regii) .

Pistiner a criticat pe nedrept **concedierea funcționarilor**.În total , au fost concediați 5.346

Dar :

La postă , telegraf, telefon, CFR, conducta de petrol,regia porturilor,aplicarea art. 203 din lege , s-a făcut , mai ales, pentru funcțiunile superioare ,pentru cei ce "uneau luxul cu inutilitatea serviciului"(p. 358)

PNȚ a fost acuzat că a făcut operă de "canibalism" , cînd ,în realitate, a făcut operă de "îndrumare" către alte activități, pentru că soarta Statului român nu mai poate fi legată de soarta a 500.000 de funcționari ! (p. 358-359)

Ghelmegeanu /dec.'29

▫Legea circulației bunurilor.

...În programul PT dinaintea fuziunii, stă scris: <între alte măsuri, se vor stabili normele de circulațiune ale pămîntului țărănesc.>

...La Congresul din 1925, Ion Mihalache a prezentat o broșură cu programul partidului, "Noul regim agrar" - pe care l-a subscris și susținut și Lupu - că se vor lua măsuri ca să se înlesnească "disparițiunea proprietății pîtice" , să se ajute concentrarea proprietății "în limitele puterii de muncă a familiei", în care scop "se va lăsa libertatea circulațiunii pămînturilor date țăranilor", pînă la limitele "anunțate și fixate de lege după regiuni și împrejurări" ,în scopul "selecționării naturale a plugarilor serioși ." (aplauze la PNȚ)

..."Dle dr Lupu, aici este toată deosebirea - să mă iertați că vă spun acest lucru -

între dvs și d.Ioan Mihalache.D.Ioan Mihalache a judecat întotdeauna după criteriile gospodărești

și economice ; d-voastră judecați mai mult după criteriile politice, uneori sociale, dar de cele mai multe ori judecați după criteriile superficiale

-dr.Lupu : "Dar dacă d.Mihalache era în contra acestei legi, ce mai zici? "

Ghelmegeanu / dec.'29

▀Legislație muncitorească.

[L:D: din nou pune accent pe poziția "democratică " a PNT, între stînga socialistă și dreapta liberală, dar argumentele sunt livrești și pătimeșe .]

"Această politică muncitorească, încă din sesiunea trecută a fost începută prin **Legea contractelor de muncă** și a **Convenției colective de muncă**, care, orice ați spune dvs, deși nu prevede un minimum de salariu, totuși, în fapt, din aplicarea convențiilor colective, de la caz la caz, se ajungela fixarea unui minim de salariu, nu pe calea reglementară a unor legi, ci pe calea statuării de fapt."

"Apoi, în Mesajul actual, se anunță înființarea acelor "Camere de muncitori", care vor putea avea reprezentare în Senat [...] și crearea unei jurisdicțiuni profesionale , care să pună la îndemîna clasei muncitorești, o justiție nebănuită , ceea ce dvs. numiți incontinuu : < justiție de clasă > , o justiție urgentă și specializată.[...][...]

"Ceva mai mult, această jurisdicțiune își va întinde competența nu numai asupra chestiunilor pur muncitorești , dar și asupra chestiunilor de natură civilă și comercială , în strînsă legătură cu o problemă de drept muncitoresc."

"Se anunță apoi prin Mesaj, reformarea sistemului de asigurări sociale..."

Ghelmegeanu / dec.'29

16.)Voicu Nițescu (Ministru de Stat), discurs final la Mesaj, 17 dec.'29

(DAD, MO.16, șed. din 17 dec.'29, p. 367-373)

[L.D : discurs integral, xeroxat;în calculator, dispersat problematic;

Parantezele, sublinierile, culorile, semnele ... îmi aparțin .

Vorbește în numele guvernului, trăgînd concluziile la dezbaterile la Mesaj.]

Nițescu / dec.'29

▀Legiferarea

/Sesiunea '28./'29:Legile votate

/Sesiunea '29-'30:Legile proiectate

Parlamentul este hotărît să-și facă datoria legislativă.

Au fost discutate și votate în sesiunea trecută , 1928-1929 :

/ legile privitoare la stabilizarea și contabilitatea publică , legea Curtîi de conturi ;

/ legile agrare, Creditul agricol, legea Cooperăției ;

/ legea avuțiilor publice, a drumurilor, a c.f.r.-ului ;

/ legea accelerării judecătorești ;

/ reforma administrativă , legile muncitorești ;

/ legile poliției și jandarmeriei

Guvernul nu se îndoiește că parlamentul își va continua opera, în sesiunea 1929-1930 :

/ legile militare , destinate să înzestreze oștirea cu cele necesare;

/ legile Instrucției publice ;

/ legile de unificare a diverselor coduri , a contenciosului administrativ ;

/ legi industriale ,

/ legea construcțiilor populare, care va rezolva problema chiriilor ;

/ întocmirea cadastrului și al cărților funduare ;

/ legea administrației pădurilor(p. 373)

Voicu Nițescu / dec.'29

17.)General Averescu (P.P.) despre regimul PNȚ , nov.'29

(Cf."Parlamentul românesc", an III,nr.19, 23 nov.'29, p. 239 ;
extrase din manifeste și articole din "Îndreptarea")
General Avrescu / '29

#Reforma administrativă PNȚ

/Prin ultimul **proiect de lege** asupra **organizațiunii administrative**, prezentat de guvern
Corpurilor legiuitoare, **se aduce o lovitură fățișe unității noastre naționale.**

Ideea unității de stat, preconizată de sbuciumul unei istorii milenare, **e înlocuită cu formula
statului federativ** , inventată odinioară pentru salvarea imperiului habsburgic polietnic, prăbușit
prin însăși inconsistența sa. "

"Reforma administrativă ,prin înființarea celor **șapte provincii,cu șapte capitale, șapte
parlamente provinciale**,nu numai că **pulverizează unitatea țării** , **oprid brusc procesul** de
liberă circulațiune a energiilor aceluiaș organism ,nu numai că **recheamă** la viață ,cu toate
împulsurile primejdioase **hotarele de ieri,codificînd o dureroasă diversitate** de simțire rămasă
pe urma **apăsării străine** și stăvilind adaptarea infiltrațiilor minoritare,**dar fărîmițează însăși
patrimoniul de unitate al României Vechi, și ,pe ruinele unui solid edificiu** clădit de generația
primei uniri și mărit de doi regi,**readuce românismul la starea de cneziate care i-au
pricinuit robia de veacuri."**

Averescu / nov.'29

18.)1-4 mai'30.PNL:Manifestul-program ,lansat la Congresul general

(BCS, fond Saint-Georges, pachet XLV,ds.4 , fila 84- 104)

[LD: text integral, fișe de mîină, introdus în calculator.Capitolele , dispersate problematic.
Subtitluri,sublinieri, paranteze, semne, etc, îmi aparțin.

Atenție ! : document programatic , doctrinar, cu care PNL lansează oficial bătălia pentru
răstrunarea de la guvern a PNȚ ;fixează coerent și cuprinzător toate componentele și direcțiile
de luptă; răspunde (doctrinar și politic) tuturor actelor PNȚ considerate de el ca dezastruoase,
periculoase, distructive, eronate, nerealiste, nefondate.

Prin comparație cu programul PNȚ de guvernare, se pot determina concepțiile comune
dar ,mai ales, diferențele și divergențele privind guvernarea României.

De la părăsirea guvernării , cel mai consistent și amplu document.]

PNL /mai '30

PNLversus legea administrativă PNȚ

[LD: nu uita! PNL s-a retras de la dezbaterile legii PNȚ !]

/Prin **Legea administrativă din 1925,viata țării a fost unificată, ținîndu-se seama de :**
unitatea statului și descentralizarea serviciilor publice.

**PNL va desființa Legea administrativă actuală [PNȚ] ,care nesocotește aceste două
principii ,altfel România este amenințată să piardă caracterul de stat unitar național și
caracterul democratic.**

**PNL este hotărît potrivit ca, sub cuvînt de descentralizare , regionalismul și legiurile
străine vechi să se restaureze,avînd tendințe destrămătoare și antinaționale.**(p. 85-86)

PNL / mai '30

PNLversus legile financiarePNȚ

Reintroducerea **ordinii financiare** ;restabilirea **echilibrului bugetar** ;**economii serioase ;**

-Desființarea regiilor comerciale (înființate de PNȚ),**cu cheltueli inutile.**

-Revizuirea impozitelor excesive ; suprimarea sporurilor cotelor de impozite [introduse de
PNȚ];înlăturarea abuzurilor fiscale .(p. 91)

PNL / mai'30

PNL versus legea circulației bunurilor ("Mihalache")

România este o țară agricolă. Agricultură este principala ramură de producție.

Astăzi [1930] ea este într-o stare precară.

PNL, care a făcut **împroprietărirea**, consideră ca o **supremă a sa datorie, să consolideze mica proprietate**.

Legea circulației bunurilor [PNT], menită să **distrugă roadele reformei agrare**, este o **adevărată primejdie** socială, economică, națională.

Deci ea **trebuie desființată fără întârziere**. (p. 92)

PNL / mai '30

PNL versus legea Cooperăției PNT

Munca și inițiativa PNL în ultimii 30 de ani, în problema **cooperăției**, este astăzi **serios amenințată** [PNT]

Mișcarea cooperatistă trebuie restabilită în **drepturile și menirea ei**, ca un puternic instrument de **solidaritate socială și propășire economică**.

Menținerea principiilor inițiale, contribuind la **consolidarea celor două mari reforme: împroprietărirea și votul universal**. (p. 95-96)

PNT versus legile învățământului PNT

Învățământul complementar, aproape desființat de **gouv. PNT**, **restabilit și dezvoltat**.

Învățământul **secundar, minoritar și particular** (operă a PNL) vor fi întărite

și vor fi urmate de **legile inv. profesional și superior**. (p. 96)

PNL / mai '30

PNL: legislația Cultelor .

Prin **Constituție**, prin **Legea de organizare a Bisericii ortodoxe**, prin **Legea pentru regimul general al cultelor** [1928], **PNL a creat pentru toate confesiunile, regimul care le îngăduie libera lor dezvoltare**.

PNL / mai '30

PNL versus presiunile minorităților

"Problemele minoritare își vor găsi **adevărată și completa dezlegare** în înfăptuire **conforme cu spiritul Constituției**, precum în încredere și bunăvoința tuturor, iar **nu în supralicitații electorale**, în **proteste și reclamații** peste hotare sau **uneltiri din afară**."

PNL / mai '30

PNL: Problema muncitorească .

Prin pregătirea unei **largi legislații sociale**, ce va oglindi interesul ce-l poartă clasei muncitoare, **problemele muncitorești vor fi rezolvate** în spiritul vremurilor :

-**Contractul de muncă** și urmărirea lui ;

-**Întrebuințarea în întreprinderi, a muncii naționale**, [**Atenție LD !**] pentru toate categoriile de salariați;

-Organizarea și propășirea **asociațiilor muncitorești**, a **Camerelor de muncă**, al Consiliului Superior al Muncii, a **creditelor muncitorești** ;

-**urisdicții profesionale** rapide și necostisitoare ;

-Reorganizarea, unificarea, extinderea **Asigurărilor Sociale** ; (p. 99)

Programul PNL/ mai'30

Restaurația. Carol II. 8 iunie 1930

19.) Restaurația : 8 iunie'30

▣ Anularea **Legii din 4 ian.1926** (Senat și Cameră) ;

▣ **Legea pentru Voievodul Mihai** ;

▣ **Proclamarea Regelui Carol II** ;

("Dimineața" ,XXVI, nr. 8427, 10 iunie ' 30)

[L.D: vezi context, desfășurare, opinii, la **Monarhie-Restaurație.**]

8 iunie'30 /

▣Senat.

...Abrogarea Legii statului familiei domnitoare (5 ian.'26)

GGMironescu citește **Decretul pentru abrogarea art. 6 și 7 din Legea statutului familiei domnitoare** :

"Legea promulgată prin Înalt Decret Regal no.13 din ianuarie 1926, publicată în Monitorul Oficial no. 4 din 5 ianuarie 1926, prin care s-a primit renunțarea Alteței sale Regale Principele Carol la succesiunea Tronului și la toate drepturile, titlurile și prerogativele ,de cari , în virtutea Constituției și a statutelor familiei regale se bucura, ca principe moștenitor al României, și ca membru al familiei domnitoare , **se anulează."**

...Se admite extrema urgență ; se face o pauză de 5' , pentru a fi studiat pe comisii ;

Votul : 183 votanți ; pentru-182 ; contra -1;

...Se citește apoi **legea privind statutul regelui Mihai** : "**Moștenitorul Tronului ia numele de mare voevod de Alba-Iulia"** .

Votul : **179 pentru; 1 contra** .

Ședința se suspendă.Merg toți la Cameră.

8 iun.'30

▣Camera

-**Manoilescu strânge semnături** pentru **proiectul de decret** care urma **sa-l declare pe regele Mihai, "voevod de Alba Iulia"** și i se va spune "**Măria Ta**" .

-**G.G.Mironescu** : citește **decretele regale** (vezi cele de la Senat),se trimit la Comisii .

-**Iorga** : are observații la legea privind **voievodul Mihai**,exprimându-și mîhnirea că nu a fost consultat , într-o problemă ce viza cunoașterea trecutului istoric .

-**GGMironescu** :regretă că istoricii nu au fost consultați, dar roagă pe Iorga și pe alții care doresc, să meargă la comisii... se mai poate schimba.

-**Iorga** :îi replică , este indignat, ... ședința se suspendă...se merge la Comisie...

8 iun'30

...Comisia Legislativă.

La ora 12 se întrunește **Comisia legislativă**, pentru legea de conferire a titlului pentru regele Mihai, sub președinția lui Dem Dobrescu [...][...]

- **Manoilescu** : explică rațiunea decretului elaborat de guvern.[...]

-**Iorga** :**se opune categoric**; [...][...]

-**Mihalache** :între Manoilescu și Iorga ,**el crede pe "marele istoric"**.[...] "**Rugăm pe domnul Iorga să înțeleagă că e chestie de oportunitate și nu putem aduce modificări în momentul de față unei legi votate în Senat."**

▣Cameră

-**Pompiliu Ioanițescu** (raportor la lege) :**Comisia , în unanimitate** (aplauze prelungite , îndelung repetate), **a acceptat acest proiect de lege ,pentru a se repara "o mare nedreptate"** [...]. Citește **legea pentru abrogarea art. 6 și 7** privitoare la **actele civile ale membrilor familiei**

domnitoare:

Art. 6 și art.7 [...]din 5 ianuarie 1926, **se abrogă.**" (aplauze, aprobări)
Legea promulgată prin Înaltul Decret Regal... etc etc. **se anulează**" [...][...]
8 iun.'30

...Protocolul restaurației

-Iorga : "Hotărîrea pe care o luați dvs. astăzi, **este mai puțin însemnată decât o credeți** este simpla recunoaștere a unui act de elementară dreptate care restabilește în conștiința țării respectul față de Dinastia întreagă și îngăduie unei familii [Carol-Elena-Mihai] să privească în viitor către ceea ce dorim noi cu toții "
(ovațiuni prelungite, strigăte de bravo, **pe toate băncile**)
Cel dintîi votează **Iorga**, urmat de **Maniu, Iunian, Madgearu** ,apoi **Goga,H.Roth** în aplauzele parlamentarilor.**Proiectul este votat cu 310 voturi.**

...Abrogarea legilor înlăturării lui Carol

-Șt.Cicio Pop : membrii corpurilor legiuitoare , întruniți în **Adunare Națională**,ca reprezentanță națională, va decide asupra **prerogativelor regale**, potrivit capitolului I ,secțiunea II, din **Constituție**.

-Grigore Iunian : cere cuvîntul (aplauze prelungite, repetate)în numele "**cîtorva sute de deputați și senatori** " pentru a **supune votului următoarea hotărîre** :

<Corpurile legiuitoare, întrunite într-o singură Adunare,și constituite în reprezentanță națională , declară :

<Constată anulatã legea promulgatã prin Înaltul Decret Regal no 13 , publicat în "Monitorul Oficial " 4 din 5 ianuarie 1926, prin care s-a primit renunțarea principelui Carol la succesiunea Tronului și la toate drepturile , titlurile și prerogativele de cari ,în virtutea Constituției și a statutului regal ,se bucura ca principe moștenitor al României, și ca membru al familiei regale.

Declarã de asemenea anulatã legea promulgatã prin Înaltul decret regal no 14 din 4 ianuarie 1926, publicat în "Monitorul Oficial" no.14 din 4 ianuarie 1926, prin care Reprezentanța naționalã primește Regența numitã de M.S.regele Ferdinand I.

În consecință, pe temeiul art. 77 din Constituție, Reprezentațiunea Naționalã constată că succesiunea Tronului României se cuvine de drept A.S.R.principelui Carol, coborîtor direct și legitim în ordine de primogeniturã bărbăteascã al regelui Ferdinand I. >
(aplauze, ovațiuni prelungite, strigăte de Trăiască regele Carol II !)

...Demisiile Înalților regenți...

-G.G.Mironescu (Prim ministru, ministr. de Externe, ad-interim la Justiție) :
"**Reprezentanța națională** a fost convocată astăzi ca să completeze cele două locuri vacante în Regență ,în urma demisiunii Înalților regenți , **patriarhul Miron Cristea și d.C.Sărățeanu.** Față de propunerea d.Grigore Iunian [**Atenție LD:!!?**] guvernul este de acord ca această propunere să se discute și parlamentul să hotărască cum va găsi de cuviință. (aplauze unanime, prelungite) [.....]

8 iun.'30

...Votarea finală a legii.

Votanți : **486**
Majoritatea necesară: 332
Bile albe : **485**
Bile negre : **1**

▣Proclamarea Regelui Carol II

Ștefan Cicio Pop :proclamă pe **Carol II Rege al României.**

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III ordinară ,1930/'31

20.)Regele Carol, Mesajul Regal, 15 nov.'30

(DAD, MO 1, ședința din 15 nov.'30, p. 1-4)

[L.D: text integral, xerox.În calculator, dispersat problematic.**Integral, la Guvern**

Colorarea, sublinierile, parantezele drepte, îmi aparțin, urmînd a fi comentate

Spre deosebire de precedentele , **legiferomania pare a se fi potolit;**

Dar nici legile enunțate nu mai au motivarea,multe sunt amestecate de-a-valma, și majoritatea vizează....ieșirea din criză.]

Participă: **Regele Carol, MS Mihai, guvernul, senatori, deputați.**

La repartizarea portofoliilor,sunt ridicați favoriții regelui Carol.

["Liberalul" Popovici-la **Finanțe** ;

"agrarianul " Madgearu, după Industrie și Finanțe, acum este la **Agricultură;**

" protecționistul" Manoilescu-la **Industrie;** "radicalul" Iunian-la **Justiție,etc.etc.]**

▣ **Economia: criza !**

(vezi context la fișier Guvern)

[Prima oară în document oficial cînd se numește starea de **criză economică**]

[...] **Măsurile** cari se impun și pe care Guvernul Meu le va aduce în deliberarea Domniilor Voastre sunt de toate **două categorii** : unele privesc direct **economia Statului** , altele , deși în legătură cu aceasta, ținesc, în prim loc, la **îmbunătățirea economiei private.**

"Din **prima categorie** fac parte **reducerile ce se vor propune în bugetul Statului**, care trebuie **supus la o serioasă comprimare** , pentru a întări creditul însăși al Statului,și a ajuta consolidarea noastră financiară.În adevăr, **este neapărată nevoie a restrînge cheltuelile la nivelul încasărilor reale**, fiind imposibil a se recurge la noi impozite.

(Ovațiuni prelungite și îndelung repetate, Bravo !)

Iar **gravitatea crizei nu permite a spera o completă îndreptare în scurt timp.**

[...] De aceea, **veniturile anului viitor trebuie evaluate cu mare prudență.**

Odată cu examinarea bugetului vi se vor supune și **unele legi [???** în legătură cu aceasta , necesare pentru a asigura realizarea **economii indispensabile** " (p.2)

▣ **Legislație agrar-țărănească[Madgearu]**

"În aceea și ordine de idei ,Guvernul Meu vă va propune **Legea de încurajare a agriculturii** , tinzînd a o îndruma către o **producție de calitate superioară**, realizată în condițiuni mai **raționale.** (ovațiuni prelungite)

"Printre măsurile din a doua categorie , menite de a îmbunătăți direct economia privată și , indirect, economia Statului, Guvernul Meu vă va propune **unele legi destinate să înfrîngă scăderea prețului pe plan intern al cerealelor**(ovațiuni prelungite) și să-l aducă la nivelul prețului mondial.[...]

/Conversiunea, Raționalizarea [Madgearu ? Iunian ?]

[...] " Pe de altă parte,Guvernul va supune Domniilor Voastre **măsuri urgente de ajutorarea debitorilor agricoli** (ovațiuni prelungite, strigăte repetate de bravo)

În acest scop, paralel cu **inițiativele pentru aducerea din afară a capitalului necesar** a instituțiilor de credit , Guvernul meu vă va prezenta **un proiect de lege pentru înființarea unei instituțiuni bancare**, menită să asigure **regularea datoriilor ce apasă întreaga clasă a**

agriculturilor (ovațiuni prelungite, bravo!)

"Această instituție va avea de scop a realiza **soluții acceptate benevol de către debitori și creditori**, îndeplinindu-și misiunea sa în cadrul principiilor sănătoase de respect al contractelor și cu ajutorul unei contribuții limitate a Statului.[...] (aplauze prelungite)

Legi financiare [Popovici]

"Concomitent cu diferitele măsuri, indicate mai sus, care în mod normal vor aduce **scăderea dobânzilor**, Guvernul vă va înfățișa **o lege pentru înfrângerea cametei** (Ovațiuni furtunoase, prelungite, strigăte repetate de bravo!)

Modificări la legea administrativă [Mihalache]

"Aplicarea **legii administrative** a arătat că **principiile ei fundamentale corespund cerințelor de descentralizare ale Constituției**. (aplauze prelungite) Din experiența **primului an de aplicare**, rezultă însă că este **urgentă nevoie** de o **legiferare adecvată a finanțelor comunale și județene**, precum și de **oarecari modificări și adaptările legii administrative**." (aplauze)

Modificări la Legea Poliției [Mihalache]

"În scop de a permite selecționarea unui bun personal și o rațională activitate a acestuia, vi se vor propune **unele modificări ale Legii Poliției**"

Legile Justiției. [Gr.Iunian]

[L.D: vezi restanțele, peste puțină vreme el va demisiona!]

"Veți avea, apoi, să examinați **proiectul de lege pentru organizare judecătorească**, menită a asigura independența totală a magistraturii și **proiectele de legi ale contenciosului administrativ**, precum și unele **modificări ale legii de organizare a Înaltei Curți de Casație și alte legi pentru dobândirea și pierderea naționalității române**. (Aplauze prelungite)

"Asemenea, vi se va aduce în deliberare un **proiect de lege organizare a contenciosului general al Statului și proiectul de lege de unificare legislativă**, din care unele sunt deja depuse pe birourile Corpurilor Legiuitoare."

[Costăchescu, Hațieganu, ș.a.]

Învățământ, muncă, finanțe, administrație ș.a. [Costăchescu, Hațieganu, ș.a.]

[LD: de-a valma, restante și noi, nemotivate]

"**Organizarea învățământului tehnic mediu** și reorganizarea Consiliului Tehnic Superior, **organizațiunea jurisdicțiunii profesionale** și a pregătirii profesionale și **modificarea legii vamale**, a **legii creditului județean și comunal**, vor forma obiectul deliberărilor Domniilor-voastre.

"Pentru a armoniza interesele administrațiilor de Stat cu acelea ale Economiei generale, un **proiect de lege relativ la furniturile publice** va fi supus deliberărilor Domniilor-Voastre.

"O nouă **lege asupra cumulului în funcțiunile publice**, **spre a înlătura cu desăvîrșire cumulul**, e necesară. (ovațiuni, strigăte de bravo!)

Ea va fi supusă spre examinare.

[L.D: aspect inedit în acțiunea PNȚ]

"**Națiunea noastră are, în părțile acesteia ale lumii, o înaltă misiune culturală.**

Directivile acestei misiuni, care nu este îndreptată contra altor neamuri, ci tinde numai la **dezvoltarea geniului național, pornesc de la Universități.**

De aceea, prin **reorganizarea acestora**, trebuie să se înceapă **îndrumarea pe noi baze a activității noastre culturale**. Guvernul Meu vă va prezenta **proiectul de lege respectiv**." (aplauze)

Armata. [g-ral Condeescu]

"Pentru realizarea **statutului legal** al cadrelor active și de rezervă, se vor supune examinării și deliberării Domniilor Voastre **legea poziției ofițerilor, legea aeronauticii, a reangajaților, o**

corectare a pensiilor militare, precum și codul de justiție militară, menite a întregi legiferarea modernă de care are nevoie țara noastră, pentru a răspunde înaltei și nobilei ei misiuni.
(apluze prelungite)

"Cunoscând deosebită grijă ce reprezentanții națiunii poartă scumpei noastre armate, țara așteaptă de la deliberările Domniilor Voastre, realizarea programului legislativ întocmit de Departamentul Armatei și vă cere un sprijin puternic pentru desăvârșirea înzestrării ei."
(apluze, ovații, bravo!)

Mesajul regal / 15 nov.'30

21.) Al.Măță, discurs la Mesaj, 25 nov.'30

(Sfat parlamentar basarabean, deputat de Bălți)

(DAD, MO.5, ședința din 25 nov.'30, p.44-57; MO 6, 26 nov.'30, p. 56-57)

[LD: xerox integral; în calculator, dispersat problematic;

Sublinierile, parantezele, supratitlurile, îmi aparțin

Cu prilejul disidențelor, se spălau rufele în familie! Altfel, nu am fi avut, noi, istoricii, "documente" pentru multe aspecte din viața partidelor!]

Măță / nov.'30

#Guvernul Maniu (1928-1930)

(despre gov.GMironescu, nu se pronunță, pentru că nu și-a prezentat programul)

[...][...][...]

/Legislația economică

Rezultatele paleative ale guvernării, au însemnat susținerea industriei parazitare, tocmai aceea pe care, în opoziție, PNȚ a combătut-o! [...]

În agricultură, unde a fost d.Mihalache, și nu s-a putut reglementa problema producției, a prețurilor cerealelor.

Creditul Agricol înființat, promisiunea conversiunii datoriilor agricole, din care s-a făcut o "supralicitare de democrație agrară", discutat cu mare tâmbălău de guvern - ca în proverbul cu muntele care a dat naștere unui șoarece! -

Măță / nov.'30

#Legea administrativă.

Anume, a venit legea administrativă, Parlamentul parcă reînviat; opinia publică, presa, discuta numai legea administrativă. Și într-adevăr, cu toate concesiunile principale,

Legea administrativă era o mândrie pentru noi. Împotrivirea partidelor de opoziție a fost înfrântă. Legea a fost votată, alegerile s-au făcut și corpul electoral a răsplinit cu succes această dirjenie, această îndrăzneală a PNȚ. Dar a fost ultima îndrăzneală. "

-I.M.Leon (PT-Lupu) "Nu există sat, în toată România, care să nu protesteze împotriva legii administrative și să spună că această lege este o adevărată plagă"

așa cum a fost votată" (p. 46)

Măță / nov.'30

22.) Lotar Rădăceanu (PSD), discurs la mesaj, 29 nov.-1 dec.'30

(DAD, MO 9, șed. din 29 noiembrie 1930, p. 102-115)

(DAD, MO 10, șed. din 1 dec.'30, p. 124-128)

[LD: discurs integral xeroxat. În calculator, dispersat problematic.

Sublinierile, parantezele, supratitlurile, îmi aparțin..

Chiar dacă are dreptate în unele critici, exagerările, patima, negarea oricăror realizări, "demascările" tardive, tonul belicos, reaua credință, duplicitatea, perseverența diabolică pe anume teme - militarizare, poliție, antisemitism, comunism - ridică semne mari de întrebare privind sincerul social-democratism la Rădăceanu. În orice caz, manifestarea întregului grup PSD, a

demonstrat **nefirescul alianței PNT-PSD**, greșala lui Maniu în alegerea aliaților, în lupta contra PNL.]

Rădăceanu /29 nov. '30

#Legea comercializării ("Madgearu")

(Vezi pe larg la Economie)

Mare i-a fost surprinderea când **Madgearu** și-a inaugurat realizările cu **legea comercializării**, în care a aplicat tocmai **perceptele capitaliste**. (nu perceptele anticapitaliste țărăniști)(p. 114)

Rădăceanu / dec.'30

Rădăceanu /dec.'30

#Legile fiscale ["Madgearu"]

Atrage atenția că ar fi necesar să se procedeze și la **"reformarea sistemului fiscal nedrept"**, recunoscută , cândva, de ministr.Madgearu.Deocamdată constată că **nu s-a venit cu această reformă, și bugetul este alcătuit tot pe vechile principii**.(p. 125)

Rădăceanu / dec.'30

#Legiferarea

În Mesaj, se anunță modificarea unor **legi**. **"Nu le-am votat. Noi am votat contra, dar au fost votate de această Cameră [...]. S-au votat zeci de legi pe zi într-un mod nepermis.**

Aceasta a fost **adevărată degradare a Parlamentului.**" (Zgomot, întreruperi)

-V.Toncescu (vice-președ. Camerei) : " Vă invit să vă retrageți cuvîntul altfel voi fi silit să vă retrag cuvîntul. "

-Rădăceanu : "Dvs. aveți puterea să-mi retrageți cuvîntul, dar nu aveți puterea să mă convingeți că discuția legilor făcute în acest parlament, anul trecut, a fost la înălțimea principiilor parlamentare, ci dimpotrivă (urmează schimb de replici dure ,Toncescu insistă, Rădăceanu persistă intervine **Madgearu**, replici jignitoare ,)

Rădăceanu / dec.'30

#Legea administrativă.

" **Legea administrativă, această operă de care s-a afirmat că ar fi opera PNT**, că este produsul unor studii îndelungate și temeinice , **va trebui să fie modificată acum.** Și, mi se pare, că **va trebui să fie mereu modificată.**"

(teoretizează cum trebuie să fie o administrație descentralizată)

#Legea Poliției

S-a anunțat că și ea va fi modificată, pentru a da mai multă putere prefectilor regimurilor...

Dar nu legile trebuie schimbate, cît spiritul .

Rădăceanu / dec.'30

#"Statutul Minorității.

Mesajul nu cuprinde nimic despre minorități. **Statutul minorităților**, anunțat de atîtea ori, **"a ajuns o legendă în care nu mai crede nimeni "** (p. 128)

Rădăceanu / dec.'30

#Legislația muncitorească.

În Mesaj, este anunțată doar **legea jurisdicțiunii profesionale.**

Legea Asigurărilor sociale, depusă în Parlament, este lăsată, la fel ca **reglementarea ajutorării șomerilor**. În schimb, legi existente , nu se aplică : **legea duratei de muncă** (devenită un petec de hîrtie) ; **legea repausului duminical** (nu se aplică deloc, în mod deliberat)(p. 128)

Rădăceanu / dec.'30

#Legea electorală

Legea reacționară , fascistă, nu este anunțată în Mesaj.(p. 128)
Rădăceanu / 29 nov, 1dec.'30

23.)**D.Bogos (PNȚ-Basarabia) ,discurs la mesaj, 28 nov.'30**

(DAD, MO. 8, ședința din 28 nov.'30, p. 91- 97)

[LD : xerox integral; în calculator, dispersat problematic ;
sublinieri, supratitluri , paranteze, LD]

[L.D: atenție ! **dezvăluirea lui Bogos** privind **modelul rusesc al legii**, este năucitoare !

Salvează situația **Bețianu** ,care spune că, la rîndu-i,**legea rusească** copia **o lege**

englezească ! ;**Drăgan** precizează că nu dintr-o anume lege, ci **din mai multe legi englezești !**

Nimeni nu remarcă însă, că indiferent de sursă,**acele legi** fuseseră făcute pentru **imperii**,

în care ,datorită întinderii și multinaționalității,avuseseră nevoie de **"gubernii" și"guvernatori"**

dar **România , abia unită !?!?]**

Bogos /nov.'30

#Legea administrativăPNȚ=model rusesc?model britanic?

Pledează pentru **"directorate ministeriale"** - organe pur birocratice , conduse direct de la centru, cu șefi numiți de la centru.Spre deosebire de **descentralizarea democratică** (în care organele locale sunt alese, și autonome) pentru care România încă nu este pregătită, **descentralizarea birocratică , care a stat la baza legii PNȚ**,din păcate **încă nu funcționează**,

din cauză că **în lege** -care are **peste 500 articole** -pentru aceste importante **organe** are doar **un articol** ,care nu fixează atribuțiunile, drepturile, și organele **Directoratelor**.

D.deputat **Măță** [club basarabean sterist] a **învinovățit guvernul** pentru aceasta.

...Vinovăția lui Stere !

-**Măță**: **"Nu-i adevărat ! [...] Vinovat este șeful d. Măță [Stere]** Aș spune că și **neajunsurile legii sunt datorate tot aceluși șef**,fiindcă **această lege de reformă administrativă, lege de descentralizare administrativă**,este în mare parte **copiată de pe vechea lege rusească a organizării administrative**.Și trebuie să vă spun că **este o copie foarte proastă!** " (exclamații la PNȚ)Un simplu funcționar din Basarabia ,ar fi făcut-o perfectă !

-**Policarp Bețianu** ["sterist"]:**"Acea lege a zemstvelor,nu este altceva decît copia unei legi din Anglia** (aplauze la PNȚ !)este regimul chiar al parlamentarismului englez.[...] **Nu înțeleg cum se susține despre această lege că ar fi imitația uneia existente într-un regim bolșevic**, din contra, **este vorba de o lege democratică**,după care se conduc cele mai democratice țări.Iată originea acestei legi a zemstvelor. "

-**M.Drăgan** : **"Legea de care vorbiți dvs.[a zemstvelor]a fost culesă din diferite legi engleze.Nu există legea de care vorbiți dvs."**

-**Bețianu** :**"Dar poți afirma dta că legea zemstvelor a fost o lege proastă ?"**

-**Bogos** :**Se miră că Bețianu a fost deranjat** că el a indicat legea rusească !

Rușii au copiat-o de la engleji; englejii au copiat-o de la alții ; **noi am copiat-o de la ruși.**

"De ce să ne jenăm să spunem acest lucru ? Dacă în Rusia există o lege bună și

noi o imităm, **nu trebuie să ne jenăm să mărturisim"** (p. 94)

Bogos / nov.'30

24.) **Virgil Solomon (PNȚ, ardelean, medic , deputat Odorhei) , 29 nov.'30**

(DAD,MO, șed.din 29 nov.'30 , p. 106-108)

[LD: discursul integral, xeros; în calculator, dipersat problematic]

Atenție ! Ardelean interesant,lucid,original,sincer,manist disciplinat ,cu simpatii vaidiste clare,care ar fi vrut ca România să fie guvernată "ardelenește"]]

Solomon / nov.'30

▣Mentalități istorice .

"Împrejurări istorice cu totul speciale și extrem de defavorabile evoluției unui popor, pe de o parte, împrejurări politice create de trei dintre cele mai perfecte absolutisme ale istoriei universale, de altă parte, au apăsător asupra evoluției neamului nostru. []

"Cu toate acestea, diversitatea de guvernămînt cărora au fost supuse diferitele provincii , au creat o mentalitate specială, care prezintă unele particularități destul de pronunțate, și atunci cînd noi, în democrația pe care avem credința că am introdus-o în țara românească, încercăm ca, în cadrul unității naționale, să cîștigăm cît se poate de mult scut pentru aceste necesități cu totul speciale ale provinciilor, socotim că nu facem un lucru rău, ci din contră. "

"La mentalitatea deosebită se adaugă și diversitatea intereselor economice.

Nu este de mirare că în Ardeal -Ardealul cultivator de produse animale și de cartofi-o să se formeze o altă părere în materie de legiferare a spiritului , bunăoară, decît în alte provincii, unde predomină cultivatorii de vin."[.....]

Solomon / nov.'30

#Legiferarea Vechiului Regat = cămașă de forță

[LD: atenție ! mărturisire ardelenescă]

"Legiurile anterioare acelei date [10 nov.'28] , au putut fi extraordinar de folositoare pentru cei ce le-au aplicat, dar nu și pentru țară. Se poate întîmpla ca într-o împrejurare normală , atunci cînd n-am fi nevoiți să ținem seama de specificul intereselor provinciale -dacă vreți așa - ar fi fost foarte bune și perfect aplicabile

Noi însă am socotit că este bine să le schimbăm întrucît foarte multe dintre ele le-am simțit ca o cămașă de forță pe corpul nostru , de aceea ,ajung a justifica și a aproba cu totul legiferarea rapidă și -dacă vreți - în massă a partidului nostru, imediat după venirea lui la putere și iată pentru ce.

▣Legiferarea PNȚ=perfect necesară

" Este un obicei în Țara Românească ca un guvern să nu respecte legile celorlalte guverne." [...] "Și atunci socotesc că legea reorganizării ministerelor, legea administrativă, legea sanitară, legea de contabilitate generală a statului, împreună cu toate celelalte, au fost perfect necesare, și s-a făcut bine că s-au adus, atunci cînd s-au adus, și cum s-au adus. (p. 106-107)

Virgil Solomon / nov.'30

▣Legislația presei: libertate și responsabilitate

"Trebuie să vin la a patra putere în stat, la presă. Unul din cei mai principali factori ai educației masselor ,care sunt convins că în viitorul națiunii noastre va avea un rol hotărîtor. [...]

"Eu , d-lor, trebuie să constat că presa este o armă și extrem de puternică în sens rău."

S-au întîmplat două atentate politice, care în mare parte erau condiționate, sau în tot cazul încurajate de anumite campanii de presă.

"Și atunci, d-lor, cer cu toată energia, dîndu-mi seama de importanța distructivă a calomniei, ca guvernul să vină cu legi ca să reglementeze nu libertatea presei , pe care o susțin cu toată puterea, ci responsabilitatea celor care scriu." (aplauze la PNȚ)

"D-lor deputați, cer încă o dată perfectă libertate , deplină libertate a scrisului, însă să ni se dea voie să avem posibilitatea de a ne apăra contra apașilor și braconierilor presei." (aplauze la PNȚ) Este și o măsură salutară, întrucît este mai bine ca contravenienții să fie dați pe mîna justiției, decît a acelor cari sunt exasperați prin calomniile lor." (p. 108)

Virgil Solomon /nov.'30

25.) Gh. Brătianu (PNL-georgist deputat Iași), 5 dec.'30

(DAD, MO.nr.14, șed. din 5dec.'30, p. 187-190)

[L:D :discurs integral xeroxat. În computer, dispersat problematic. Sublinierile, parantezele,

supratitlurile, îmi aparțin.

În Parlament exista o **încordată așteptare, pentru a se anunța ruptura PNL.**

El ține tot discursul, fără a anunța ruptura, ignorând total prezența în parlament a grupului parlamentar PNL. Lansează și susține **conversiunea agrară.**]

Gh.Brătianu / dec.'30

▀ **Legea datoriilor agricole!**

(Vezi pe larg la PNL-2)

"**Agricultorii, cei mici ca și cei mijlocii, sunt astăzi stinjeniți de cumplita povară a datoriilor uzuare**, care se îngrămădesc totmai rău, an de an. Această **problemă a datoriilor** a fost îndelung și prea mult **dezbătută**, în ultimul timp, **în presă și întruniri.**" [...]

Dar care îi sunt posibilitățile de aplicare ?[...]pînă la crearea acelu Credit Agricol ?

"**Este exclus să mai impunem astăzi bugetului comprimat sarcina degrevării datoriilor**; nu ne opresc numai considerațiuni de ordin practic ,dar, în vremurile aspre pe care le trăim astăzi, **trebuie să sfirșim odată cu amestecul și intervenția continuă a statului în viața economică.**

-**Nicolae Iorga** : "Foarte bine! " (aplauze)

Gh.Brătianu : "Trebuie să spunem **cu toată cruzimea:nu-l mai putem socoti astăzi drept o instituție de binefacere.Creditul extern nu trebuie îndepărtat prin prea repede aplicare a unei conversiuni premature**, pe de altă parte ,**să ne ferim de ispita periculoasă a devalorizării ,ale cărei consecințe pot fi incalculabile "** (aplauze)

/Soluția:consimțământul părților/institut de conversiune /

"Socotim deci,că **soluția trebuie căutată în marginile restrînse ale posibilităților prezente.**"

Formula la care ne-am oprit este aceea a unei **consolidări neîntîrziate a tuturor datoriilor agricole, fără excepțiune.**[...] în concepția noastră, ea trebuie **efectuată de autoritatea judiciară**, cu **consimțământul părților,creanțele fiind înscrise ca ipoteci asupra proprietății debitorilor**, și plătită în toată țara **o dobîndă uniformă, redusă**, iar plata amortizării variind după mărimea datoriei la hectar.

Odată efectuată această operațiune, care ar înlătura de la sine măsurile ce s-au luat pentru a restrînge executarea creanțelor,**s-ar putea înființa atunci institutul de conversiune**, care ar putea **răscumpăra aceste creanțe consolidate.**

În orice caz, **bugetul statului nu trebuie grevat cu nici un fel de contribuție ,cu nici un fel de anuitate**,cel mult vor putea fi scutite de impozite aceste operațiuni." (p. 189)

Gh.Brătianu /5 dec.'30

26.) **Nicolae Iorga (PND)** ,discurs la mesaj, 5 dec.'30

(DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 191- 197)

[LD: discurs integral xeroxat. Păstrez citate masive ;în computer,dispersat problematic, deși operația s-a dovedit foarte grea.Supratitlurile,sublinierile, parantezele,distanțarea propozițiilor , îmi aparțin **Iorga face un autentic act de pedagogie politică** ;este, pe rînd, optimist și tragic, ironic și sarcastic,sfătos și sever, aluziv și direct,sincer și viclean, amenințător și aparent dezineresat.Domină adunarea,trimite semnale regelui, partidelor,jucîndu-și perfect rolul de **apostol național**, pentru ca , în final, să -și lanseze formula : **guvern de concentrare , sub conducerea MSR Carol II]**

Iorga / dec.'30

#Absența conservatorismului legislativ

(Vezi context la PND)

Ce însemna conservator ? conservator ar fi însemnat oameni înțelegînd că **o societate nu se transformă prin reforme și prin legi,cum este credința tuturor partidelor politice, precum și credința dvs, a majorității**[PN]Vedeți că **lipsește ceva, haideți să facem o lege ,să facem un regulament.**[...] "**Nu, o societate nu se schimbă așa ;o lege trebuie să intre în**

instinctul unui popor, ca în Anglia.[...]**încurci societatea** care este **legată cu toate legile** acelea asemenea lui **Guliver**, cu deosebire că acela avea putere zdrobitoare pentru a rupe toate firele acelea de păianjen în care-l încurcaseră Liliputanii, pe cînd **poporul român**, cît este de zdravăn, **nu poate să rupă firele de păianjen** pe care **le fabricăm** aici, în **Parlament**, cu concursul întregului **Liliput al vieții noastre politice.**"

"Dacă ar fi existat **un adevărat partid conservator**, el s-ar fi sprijinit pe o **experiență seculară**, pe cînd **el a făcut concurență liberalilor**. Veneau ei la guvern, **votau legi** întocmai ca liberalii, aduceau **regulamente**, provocau **scimbări de ordin administrativ**.

" **Petre Carp** striga în vechea **Cameră**, parcă îl aud :<**Să schimbăm ceva în domeniul administrativ și am scăpat țara!**>(p. 196)

lorga /dec.'30

#Legiferarea iertării datoriilor agricole?

[Atenție ! lorga își permite privilegiul de a nu fi "milos" cu țăranul!]

"Acum, din fericire, din nenorocire, **se tot vorbește de datoriile țăranului**. Dlor, să-mi dați voie, **nu știu dacă este periculos ce spun** dar acesta este **adevărul**, într-un fel foarte trist, din punctul de vedere al angajamentelor, dar din punctul de vedere al ultimelor rezultate, el e și mulțumitor, **țăranul nostru s-a învățat că nu plătește**, dintr-o socoteală a lui și din anumite agitațiuni."

"Mărturisesc că **dacă mi-ar spune cineva mîine** că toate **tipografiile** care au **1 milion datorii**, **nu trebuie să plătească**, fiindcă **Statul român** o să vină să plătească milionul, **eu unul aș zice : eu o să-mi plătesc datoria**, dar s-ar găsi **cineva în familia mea**, care se ține mai aproape de bani, care să-mi spună, **dar de ce să plătești, vine Statul român**, statul cu finanțele lui miraculoase, care ia de sus și de jos, puteri care nu ies de nicăieri, și prin urmare **va plăti.**"

"Dar cum este, cum nu este, **țăranul român** din momentul de față **nu prea plătește polițele**, **nu le preschimbă**, multe bănci se plîng de asta, că nu preschimbă polițele." (el a fost în Grecia, unde se întîmplă ceva asemănător, acolo cînd vin executorii, bărbații se ascund pe cîmp, iar femeile ies și cu pușca !)

"Eu înțeleg că **dacă țăranul român s-ar afla în împrejurările fermierului din America**, **ar fi o primejdie**. Dar acum, **nu este așa**"(p. 193)

lorga / dec.'30

#Legea administrativă PNȚ

"Cum ați făcut și dvs. cînd **ați pus doi prefecti în loc de unul**. Două boli, în loc de una singură; [...] Tot așa **v-ați închipuit** că **dacă veți complica ordinea administrativă și amesteca în ordinea administrativă**, produse de multe ori mizerabile ale **intrigilor de provincie**, legate de **luptele de partid**, **acești oameni**, fiindcă sunt **încadrați altfel și numiți altfel**, vor fi **altfel.**"

"Se poate spune, despre **reforma dvs. administrativă**, ceea ce spunea un ministru englez [Acten], regelui din Neapole, **Ioachim Murat**, care **schimbase culoarea uniformelor soldaților săi** [...] :< **poți să-i îmbraci și în galben, și în roșu, și în albastru, aceasta nu-i va împiedica - în franțuzește este mult mai tare și cu totul neparlamentar - de a șterge putina.**>

"Tot așa și dvs., **puteți să-i numiți cum voțiți**, puteți **să-i ierarhizați oricum**, puteți **să creați oricîte directorate** [provinciile], avînd **în frunte** chiar niște oameni așa de zdraveni cum este **d. Sever Bocu din Banat** a cărui gazetă îl intitulează în fiecare zi **ministru**."

"În gazeta d-sale din Timișoara, **"Vremea"**, **d. Bocu** este intitulat în fiecare zi ministru, pentru **plăcerea de a asculta cum îi sună "ministru" la ureche**, cînd d-sa întreține o gazetă...

puteți să puneți pe toți oamenii de valoarea dlui Bocu, **directori ministeriali**, **tot acolo veți ajunge.**"(p. 196)

N.lorga / dec.'30

27.)Constantin Stere discurs la mesaj, 9 dec.'30

(Sfat parlamentar basarabean, deputat Cetatea Albă),

(DAD, MO 16, ședința din 9 dec.'30, p. 227-232)

[Discurs integral xeroxat.În calculator,dispersat problematic.Sublinieri, supratitluri, paranteze,

colorare, îmi aparțin. Vorbește după ce Măță și Leanca pregătiseră dar nu oficiaseră ruperea grupului din PNȚ. Nici Stere nu o face.

Ba sporește echivocul, misterele și, pentru mine, neînțelegerea.]

Stere / dec.'30

#Legea administrativă.

"Un tînăr reprezentant al unui nume ilustru [Gh.Brătianu], care vorbea aici prin dreptul de moștenire, în numele unui partid, a afirmat și, în numele voinței naționale, că țara reclamă reforma radicală a legii administrative." Nu-mi permit să scrutez pe ce căi misterioase a aflat voința națională, ca să poată vorbi în numele ei.

Dar, d-lor, este caracteristică soarta acestei reforme administrative.

Peste tot în lume, organizațiunile administrative autonome sunt un mijloc de ieftenire a administrației. Cînd interesele obștești sunt încredințate cetățenilor însăși, pentru care funcțiunea lor adesea constituie o sarcină onorifică, și pot fi evitate, în același timp, toate tărăgănările prin vămile biurocratice - e evident că administrația trebuie să coste mai ieftin."

"Aplicarea însă a acestei reforme la noi, a dus numai la crearea de noi resorturi la o procedură administrativă, și mai complicată." p. 232)

Stere / dec.'30

28.) dr. Nicolae Lupu (PT), discurs la mesaj, 12 dec.'30

(DAD, MO 19, ședința din 12 dec.'30, p. 276- 284)

[LD: discurs integral, xerox; în calculator, dispersat problematic; Supratitluri, sublinieri, paranteze, îmi aparțin.

Dr. Lupu este, acum, mai în largul lui decît în 1928 ! Este cel mai dur discurs.

Multe din afirmații sunt adevărate. Pretinde că vorbește pentru rege și țară.

Jubilează răutăcios, parșiv, demagog, la situația critică în care este guvernul și PNȚ.

Dar nici din Guvern, nici din Parlament, nu-l mai contreză nimeni, de calibrul.]

Lupu / dec.'30

#Legea administrativă.

"D-lor să nu se supere autorii legii administrative. D-voastre sunteți foarte geloși pe această lege, eu am studiat-o pe teren, și vă spun că, în afară de cei 2 prefecți, cari fac 74 de automobile, 74 șoferi, 74 de cheltueli de benzină, și de altele, 8 miniștri, în afară de asta, s-a introdus în administrație un haos real."

(dă ca exemplu situația din satul său, Arsura) (p. 284)

Lupu / dec.'30

29.) Teodor Fischer (Club parlamentar evreesc) discurs la mesaj, 28 nov.'30

(DAD, MO. 8, ședința din 28 nov.'30, p. 97-102)

Intervenții polemice în discurs : Virgil Madgearu, Virgil Solomon, Ilie Lazăr ;

AC Cuza, M. Landau, Solomon Rosenberg .

[LD: discurs integral xeroxat; în calculator, dispersat problematic; sublinieri, colorări, paranteze, îmi aparțin.

Marchează deteriorarea platformei pe care s-a bazat alianța electorală dintre PNȚ

și P. Evreesc sionist, în 1928. De unde, în debutul discursului anunța că Clubul parlamentar evreesc nu va vota Mesajul, în final asigură guvernul de sprijin și colaborare.

De aceea m-a dus gîndul la ... efectul intervenției lui Madgearu !] [.....]

Fischer / nov.'30

#Statutul minorităților Alba Iulia.

[LD: perfect adevărat. Numai că eu consider că a fost bine că PNȚ a abandonat "litera"

acelei rezoluții , greșala sa fundamentală fiind că niciodată nu a explicat tranșant aceasta. Dimpotrivă, a persistat în acel enunț...]

" Domnilor deputați , nu mică a fost **decețiunea** provocată în opinia publică a minorităților etnice de impresiunea aceea care s-a lăsat , că **regimul național-țărănesc ar intenționa** , prin anumite interpretățiuni meșteșugite , să **abandoneze** concepția aceea nobilă și corespunzătoare cu spiritul vremii , care se reoglindesc , limpede ca cristalul , în **mult lăudatele puncte de la Alba Iulia** .

"Această impresiune există și mă tem chiar că ea se va întări în conștiința noastră, atunci când se va dezvălui **misterul care înconjoară** astăzi încă **așa-zisul statut minoritar** , despre care s-a făcut pînă acum **multă vorbă**, dar încă **nu s-a scos la iveală** .

/Rezoluția de la Alba Iulia

"M-ași bucura foarte mult dacă s-ar dovedi că **această teamă este lipsită de temeii** , deoarece cred că **concepțiunea** care stă la baza privitoare la minorități , din **rezoluția de la Alba Iulia** , constituie, fără îndoială, **un titlu de glorie** nepieritoare pentru **românismul ardelean** , care în clipa nesfârșitei sale fericiri, cînd a putut decreta liber asupra soartei lui, **nu a uitat să facă mențiune și de crezul ei nobil** , de care este călăuzit în contemplarea **politiceii de stat față de celelalte colectivități etnice** , conlucuitoare cu el în această țară.

"Și a fost o promisiune neînoită timp de **10 ani** , că **partidul național-țărănesc** consideră ca un **punct esențial al programului său de a realiza prevederile amintite** , din **rezoluția de la Alba Iulia**. Această promisiune era o **parte integrantă a capitalului politic cu care acest partid a venit la putere** .

De aceea cred că **abandonarea** concepțiunii politice fundamentale în chestiune, ar însemna o **mare pierdere** de capital politic pentru PNȚ , ar fi o pierdere chiar a unuia din **principalele sale rosturi**."(p. 101) [.....]

*Notă LD: Uniunea Internațională a Asociațiilor pentru Societatea Națiunilor,

Comisia a IV-a permanentă. (BCS, Fd. Saint -Germain, Pach.I, ds. 1 - Ermil Pangrati)

Chestiunea "apatridă" din Europa Centrală , Danzig, oct.'30

(Proiect de Rezoluție a "Asociației germanilor din Cehoslovacia ")

Sute de mii de foști locuitori ai fostei monarhiei austro-ungare, datorită dispozițiunilor lacunare ale Tratatelor de pace de la Saint-Germain și Trianon, **și-au pierdut cetățenia**, fără a primi una nouă, constituind o categorie de **"apatrizi"** , ceea ce este o anomalie insuportabilă și incompatibilă cu ordinea internațională .

Actualmente, **există mii de apatrizi în aceste state**. Statele succesoriale ale fostei monarhii, au recunoscut ele însele această anomalie, și au adoptat la **Conferința de la Roma** (6 apr.1922) o **Convenție** pentru a tranșa diferendele , dar această Convenție **n-a fost ratificată** decît de **Italia și Austria** de toate statele interesate.

Comisia pentru minorități , în sesiunea de la Laussane (oct.1925) a decis să întreprindă un **Studiu asupra apatrizilor** , a constituit un **Sub-comitet** (președ. Walter Napier) .Napier a elaborat un **Memoriu** care a fost studiat de sub-comitet în martie 1926. **Rezoluția prezentată de Napier** cerea constituirea unei **Comisii permanente de juriști** și un **Tribunal de arbitraj**. **Această propunere n-a fost acceptată**. S-a hotărît să se adopte **Convenția de la Roma** .

Ori nimeni nu a ratificat acea Convenție [nici România!]

...**Asociația britanică** a sesizat din nou chestiunea **Comisiei pentru Minorități**;

Aceasta a adoptat o **Rezoluție** , adoptată în **unanimitate** (Berlin, iun.'27)

Apoi alte conferințe ,alte rezoluții , etc etc (Bruxelles, Praga, Madrid- 1929)

Toate aceste Rezoluții au rămas fără efect . Nimic n-a fost ameliorat

De aceea **Uniunea Asociațiilor** pentru SDN trebuie să-și reiea străduințele.

La a XV -a sesiune a "Uniunii Asociațiilor pentru Societatea Națiunilor" (Danzig, oct.'30)

s-a hotărît să se supună atenției **Societății Națiunilor** :

I. Să cadă de acord ca **statele succesoriale** să constituie un **tribunal competent care să reglementeze** , cf. Tratatelor de pace și Tratatului minorităților , **cetățenia persoanelor rezidente** pe teritoriul actualelor state , optînd pentru ele.

II **Tribunalul** va fi compus din **reprezentanții tuturor statelor succesoriale** , și de un președ. și

vicepreședinte numit de Consiliul Societății Națiunilor, elvețian.

Persoanele interesate ar urma să se adreseze **statelor respective**, cerînd **cetățenia**.
Dacă nu i se acordă, **apoi** poate apela la respectivul **Tribunal**.

T.Fischer / nov.'30

▣ **Modificarea Legii încetățenirii (1924)**

[LD: dacă guvernul PNȚ nu era răsturnat, în 1931, poate această lege intra pe rol...
se făcea sub alte auspicii, nu ca încercarea lui Goga din 1937...
S-ar fi evitat, astfel... Dar istoria nu se scrie cu "dacă"]

" În privința conținutului Mesajului, ținem să **constatăm cu satisfacție că cuprinde anunțarea mult așteptatului proiect pentru modificarea legii de încetățenire din 1924.**

Virgil Madgearu : "Va să zică tot e ceva. " [.....]

-Fischer : Dacă am ținut să constat această satisfacțiune, nu pot să ascund **nedumerirea față de lipsa de precizie și de soluții concrete** în pasajul care se referă la minoritățile etnice.
(p. 102)

T.Fischer / nov.'30

30.) Tabloul legilor, votate în Senat, sesiunea 15 nov.'30-1 apr.'31

- 1) Pr. de lege ptr. interpretarea art.39 a Legii (18 iul.'21) privind **reorganizarea** Ministerului Afacerilor Străine .(19 dec.'30);
- 2) Pr. de lege ptr **reducerea diurnelor deputaților și senatorilor** (23 dec.'30) ;
- 3.) " " " **reducerea lefurilor funcționarilor publici** (23 dec.'30)
- 4.) " " " **modificarea a 8 articole** din **Legea administrației locale** (19 -23 ian.'31) ;
- 5.) Pr. de lege pentru **valorificarea cerealelor** ; susținută de Madgearu;(8 febr- 12 mart.'31) ;
- 6.) " " " **căsătoriile militare** (8 febr.'31) ;
- 7.) " " " **chemarea sub arme a contingentului 1931** (8 febr.'31)
- 8.) " " " **poziției ofițerilor** (8 febr- 29 mart., noaptea, tîrziu... '31) .
- 9.) Pr. de lege ptr. **cumulul de salarii** (8 febr.'31)
- 10.) " " " **impunerile și contribuțiunile directe pe 1931** (8- 16 febr.'31) ;
- 11.) " " " **organizarea judecătorească** (6 mart.- 10 mart.'31)
- 12.) " " " **organizarea învățămîntului superior** (28-29 mart. -1 apr.noaptea, tîrziu ...)
- 13.) " " " **modificarea unor art. din Legea ministerelor** (6 mart.-)
- 14.) " " " **Legea pentru administrarea Monopolurilor** (25, 26 mart.'31)
- 15.) " " " **contra cametei** (25, 26, 27, 28 , pînă noaptea tîrziu , mart.'31)
- 16.) " " " **corpului de avocați** (28 mart., pînă noaptea , tîrziu...)

1 aprilie 1931, de dimineața pînă noaptea tîrziu: avalanșă de legi, modificări de articole, se votează pe bandă :

legea înaintării în armată /regimul excepțional al chiriilor /legea agrară din Vechiul Regat /
/vînzarea unor terenuri din proprietatea de stat /reținerea salariilor personalului cultelor
/plata personalului ministerului de Interne și Finanțe /pensionarea funcționarilor publici /
/amenajarea pădurilor statului din jurul Bucureștiului/învățămîntul superior /
/organizarea judecătorească /jocurile de noroc în stațiunile climaterice și balneare /
/înființări de fundații (Carol II) /construiri de gări (Cernăuți)
/schimburi sau vînzări de proprietăți pentru diverse comune(pentru episcopia greco-catolică a Blajului ,pentru Brașov, etc) /pensie viageră pentru d-na Dobrogeanu -Gherea /
Legiferare în Senat / mart.'30-1 apr.'31

31.) Legile adoptate în legislatura PNȚ(1928-1931)

▣ **1928-1931. Iuliu Maniu / GGMironescu / Iul. Maniu**

-Lege - **Organizarea jandarmeriei rurale**, 24 mart. 1929

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p. 274-282)
-**Lege / modificări / -Organizarea Poliției generale a Statului**, 21 iul.1929
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p. 677- 701)
-**Lege-/modificări /Organizarea cooperăției.**, 28 mart.1929
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p. 354- 388)
-**Lege / modificări / - Organizarea ministerelor** , 2 aug.1929
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p. 241)
-**Lege / modificări / -Organizarea administrației locale** , 3 aug.1929
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p. 920- 1016)

-**Legea minelor** :[modificări la legea din 4 iul'24], 1 ian.1929
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XV-XVI , 1282)
-**Lege -sporirea impozitelor pe cifra de afaceri**, 1 ian.1929
-**Legea "Virgil Madgearu":Stabilizarea monetară** , 7 febr.1929
[modificări la legea Vint.Brătianu din iul.'28]
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p. 93- 128) ,
-**Lege -Crearea Casei autonome a monopolurilor** , 7 febr.1929 [creație antiliberală a PNT]
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p. 129-143)
-**Lege-Comercializarea întreprinderilor și avuțiilor publice**, 16 mart.1929 [antileberală , PNT]
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p. 243- 265)
-**Lege / modificări / -Exploatarea minelor** , 28 mart.1929
-**Legea energiei** / modificări / 7 iul.1930
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVIII ,p. 556-578)
-**Lege :reducerea taxelor vamale la zahăr,ciment și unelte agricole** , 9 apr.'31
[lovitură ptr industr.indigenă]

-**Jurnal al Consil de Min.:împroprietărirea învățătorilor din zonele de frontieră** ,7febr1929
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol.XV-XVI , p. 92-93)
-**Lege /modificări / - Organizarea creditului rural și creditul agricol**, 20 aug.1929
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p. 1125- 1150)
-**Legea " Mihalache"**-Circulația (vânzarea pământurilor din împroprietărire) , 20 aug.1929
[anulează legea din 13 mart.'25 care interzicea vânzarea]
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p.1150-1153)
-**Lege:Crearea Societății de credit agricol ipotecar** , 18 mart.'31
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XIX ,p.208-209)
-**Lege:valorificarea produselor agricole** , 8 apr.'31
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XIX ,p.336-352)
-**Lege:măsurarea, comasarea,parcelarea împroprietăriților din Basarabia** , 8 apr.'31
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XIX ,p. 363-372)
-**Lege - Crearea Băncii Agriculturii Românești** , 9 apr.1931
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XIX ,p. 363-372)
-**Lege - privind colonizările în România** , 31 dec. 1930
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVIII ,p.768-778)

-**Lege - Apărarea liniștei și creditului țării** (anticorupție dar antidefăimare) , 2 apr.1930
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVIII ,p.189)
-**Legea contra cametei** , 2 apr.1930
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVIII ,p.1025-1029)

-**Lege -Ajutorarea șomerilor** , 7 febr. 1929
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p. 241)
-**Lege -[modificări] Contractele de muncă** , 5 apr.1929
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVII ,p. 241)
-**Lege - reducerea lefurilor salariaților publici** , / prima " **curbă de sacrificiu**" /31 dec.1930
(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVIII ,1005-1006)
-**Lege - Protecția muncii indigene**, 3 apr.1930

Vezi fișierul următor, *Legislatura Iorga*